Lux oculoꝝ
Naris odorem
Suauiter ibit
Spũs vnus
Influa tanta eſt
Si tamen aſſit
Taliter acto
Carneus actus:

Hauriet eius
Tactus in ima
Flectet vtrinq;
Corq; deumq;
Vis in amore
Gratia formans
Deſipit omnis
Finit

A· # Opuſculum epiſtolare magiſtri Johis de Gerſon cancellarij pariſieñ. de religionis ꝑfectione ⁊ moderamine ad Guilbermũ minandi quondã medicũ dñi cardinalis Saluciarũ. tunc autẽ monachum domus maioris Carthuſie:-

Gratia vobis et pax in xp̄o ieſu. Utiq; dicetis mihi ꝑ ſimilitudinem Medice cura teipſum Itaq; qui aliũ doces aït aplus. cur teipm non inſtruis: Sed rñdebit ꝑ me ſapiẽtis iuſſio. Honora inq̄t medicũ. Et iterũ. Da locũ medico. Nõ eſt: q2 diſciplia medici exaltabit caput eius. Nam q̄ põt in medico diſciplina inueniri melior/ q̃ vt relicta ſeculi põpa relicta arte ſua. relicto demũ ſeipo qđ maius eſt/ tradiderit ſe medicus noſter diſcipline maioris carthuſie. Talis eni tu es cui nũc ĩꝑeſcribo/ qui dignaris exq̄rere diſciplĩe doctrinã/ ab illo q̄ tali nũq̃ ſubiacuit diſcipline. Nihilominus in verbo ſũmi medici noſtri dñi Jeſu xp̄i/ qui iuſſit omni petenti ſe tribuere Et rurſum. Aperi os tuum et ego adimplebo illud/ q̄ eſt magni conſilij angelus vocatus admirabilis Audebo tuis medice chariſſime q̄ſtiũculis/ que ſatis cões ſunt/ apud egros ſpũales in religionũ grabato laborãtes. remedia/ nõ dicã inuenire/ ſed inuẽta deſignata ꝑ doctores repetere. Cõia quidẽ ⁊ vulgata neq; cõparanda ſubtilibꝫ artis medicine ſpũalis apicibus: ſed tanq̃ rudes aliq̃s receptas viſum fuit cõſiderationes pauculas ãnotare Sũt aũt tria que queruntur in forma. Primo vtrũ q̄s exercitiũ orõis cõtinuãs/ vł alia exercitia ſpũalia cũ affectu. vtputa lachrimarum ⁊c. ſentiens ſe in viribꝫ debilitari propter hmõi exercitiũ/ et remitti in ceteris corporalibꝫ laboribꝫ/ vtpote in cantu forti ⁊ ſimilibꝫ vires corporeas exigentibus ſit rep̄henſibilis Cũ tñ dicit apl's Pſallam ſpũ/ pſallam et mente. Penſat enim deus potius cor q̃ verba. imo ꝓpter laborem cantus non põt debitam deuotiõem habere dũ cãtat. Scđo ſi rõne debilitatis corpis. vt fortior ſit ad portandũ ordinẽ ſue ꝓfeſſionis/ ſine cõſciẽtie ſcrupulo lautius viuere poſſit q̃ ordo ſeruet/ vel ad ꝓhibendum lapſum in egritudinem ad quã eſt diſpoſitꝰ/ vel dubitat incidere in futurũ. Tertio ſi orans ſolitarie ex debito vtpote horas canonice inſtitutas/ teneatur verba adeo articulate ꝓferre et explicare vt ſeipm audiat Cũ frequentius aut rõne debilitatis/ aut grauedinis corpalis nõ ſine graui labore ad plenũ id queat. Corde tamen dicet et formabit/ aut alias eleuatione mentis affectꝰ ceſſabit officium lingue licet nõ cordis:- Det dñs rñſionem verã ſcribere ſalubrem et efficacẽ/ Et velut ab alto repetẽtes dicamus ꝑ p̄ma cõſideratione:-

Conſideratio. I. ·B·

Religio chriſtiana ſub vno ſup̄mo abbate xp̄o/ ſola eſt ſalutaris et ꝑfecta. Siquidẽ extra illã nõ ſtat ſalus neq; ꝑfectio. Hoc ꝫ autem ſufficienter ad ꝑfectiõem ꝑuenire ſalutarem ſub ea et in ea. oẽs recte viuẽtes Unñ ſequitur ꝑtinus neminẽ iudicãdum extra ſtatũ ſalutis aut ꝑfectionis eſſe/ q̄ viuit ſb xp̄iana religione. Ualet aũt hec cõſideratõ ad bñlitatis cõſeruatiõeꝫ inter mẽbra corporis xp̄i miſtici. ⁊ vt abiecta p̄ſumptiõe pharisaica ⁊ murmuratiua cõtentione/ mẽbra ſe inuicẽ honore p̄ueniãt/ iuxta monitiõeꝫ apli: Nec aliq̄s in eccia ſibiip̄i de ſtatu ꝑfectionis ſup alterũ inaniter blãdiatur/ vt qui monachus eſt/ nõ monachũ non ſpernat. neq; ſecularis ſolitarium dijudicet:-

Conſideratio. II.

Religio xp̄iana q̃uis vna ſit. nihilominus diſtinctaẽ multiplici et ⁊ pulcra varietate graduuꝫ meritoꝝ/ ⁊ ordinũ/ ſm oꝑatiõeꝫ ſpũſſcti q̄ diſtribuit vnicuiq; ꝓut vult. que ei a deo ſũt/ ordinata ſunt. q̄d ãt magꝰ ꝓceſſit a deo q̃ꝫ religio. ſꝫ q̄ religio: Religio vtiq; xp̄iana q̄ ẽ eccia xp̄i ſpõſa. Eſt igitur i ea ordo q̄ deſcribitur eẽ pariũ diſpariũq; rerũ ſua vnicuiq; tribuens diſpoſitio ſeu collatio. Neq; enim ſolitarioꝝ deus tantũ eſt/ ⁊

in cõmuni viuẽtium ſed et ſecularium/vtri/
uſq; ſexus/⁊ cuiuſcũq; ſtatus. Sequit̃ ꝓ/
inde rõem fore inefficacem dicẽtiũ illos ſꝑ
cũ reatu grãdi ĩmoueri a dño ſuo xp̃o ieſu
quib; datur aliqñ cõſiliũ ne votis aliquib;
ſe ſubijciant vltra legẽ cõem xp̃i. Põt fate/
mur hoc male: põt ⁊ nõnunq̃ bñ ⁊ pie ꝑ di
ſcrete ſuaderi. Neq; eni oẽs capiũt verbũ
iſtud. Sed de hoc alibi. Nunc ꝓgamus
vltra/quo cepimus.

Tertia conſideratio.

Eligio xp̃iana q̃uis extẽdat ſe
ad oẽm xp̃ianũ/attñ approiato q̃
dam vſu loquentiũ reſtringitur
ad religiones/q̃s Anſhelm⁹ ap
pellat facticias. q̃ licet etiã multiplicib; mo
dis varie ſint. vniũtur tñ triplici voto ſcilꝫ
obediẽtie caſtitatis ⁊ paupertatis. In q̃bus
ſtat eſſentialis rõ talis facticie religionis ꝑ
ut alibi ꝑ doctores late ⁊ ſciẽtifice deductũ
eſt. Vñ ſicut eccia ſignificat ꝑncipalr vni/
uerſalem cõgregatiõem fideliũ/et inde dr
Catholica. i. vlis. nomen tñ iſtud vulgarꝫ
vſus reſtrinxit ad clerum. ſic in ꝓpoſito de
religione etiã eſt/ꝓpter maiorem circa chri/
ſti conſilia religationem.

Quarta cõſidera.

Eligio facticia ſiue dicat̃ ſtatus
ſiue ordo ſiue gradus in eccl'ia:
illa tñ nõ eſt de ſe ſtatus vl' ordo
vel gradus ꝑfectionis exercẽde ſed adq̃ren
de. Alioq̃n male nimis eſſet multis religi/
onem ꝓfitentib;/q̃ imꝑfectos ſe eſſe cogno
ſcũt aut valde deſipiũt. Ex quo fundãt cõ/
ſequẽter doctores excellẽtiã platoꝝ ſuꝑ re/
ligioſos. q2 ſtatus platoꝝ eſt ꝑfectionis ex
ercende/alius adquirẽde/qui vocat̃ aliun
de ſtatus lugentiũ ſeu penitẽtiũ. De cura/
tis vero q̃ ſunt ſcdi ordini ſuccedẽtes diſci
pulis. ſicut apl'is epi. volunt aliq̃ dicere q2
nõ hñt ſtatũ. cũ nõ ſint iuramẽto vel voto
aſtricti. Sed quicq̃d ſit de hoc et de nomi
ne ſtatus cõſtat curatos eſſe in gradu ⁊ or/
dine ꝑfectionis nedũ adq̃rende ſed exercẽ/
de ꝑ actus hierarchicos/q̃ ſunt purgare ſb
ditos illuminare ⁊ ꝑficere/magis q̃ religi/
oſi in q̃ntũ religioſi. Qd addit̃/qm̃ aliunde
pñt monachis tales hierarchici act⁹ cõpe/
tere. dũ ipſis a ſuꝑiore lꝛime cõmittuntur.
Grandis eſt hec platoꝝ tam maioꝝ q̃ mi
noꝝ ꝑcellẽtia. magni quoq; meriti/ſi ſtatũ
compenſant opib⁹. Si autẽ/ꝑgrauat eos
titul⁹ iſte dignitatꝫ. nõ ſbleuat nec honorat

Quinta conſideratio.

Eligio Facticia tanto debet di
ci ꝑfectior/ q̃nto ad dilectionem
dei ⁊ caritatis augmentũ ꝓximi
us appropinquat. Cõſiſtit eni in dilectiõe dei
et caritate religio xp̃iana/et ſcḋm menſuram
eius eſt q̃ntitas eius in merito/⁊ ꝯſequẽter
in ꝑmio. Ac ꝑinde religiões q̃ directe⁊ me
dijs idoneis diſponũt ad cõtẽplatiuã vitã
ſunt dicẽde ꝑfectiores. aut forte melius ap
pellari pñt ſchole quedã ⁊ inſtrumẽta ꝑfe/
ctionis ꝑut loquit̃ Caſſianus. Non enim
videt̃ cõſequens/ſi ſtatus aliq̃s ſit ꝑfectio
nis adquirende/q2 ꝓpterea ſit ſtatus ꝑfecti
onis ſimpliciter appellãdus. Neq; dicẽtes
hoc detrahũt religioſis. ſed in humilitatis
veritate ⁊ ſecuritate ſe tenent/dum nõ arro
gant ſibi qḋ nõ ſunt/addẽtes ꝑiculũ ꝑicu/
lo. dũ rurſus nõ negãt poſſe aliq̃s extra ſta
tũ ꝑfectiõis inueniri valde ꝑfectos. Sicut
ecõtra ꝓch dolor ꝑfectiõis ꝓfeſſio vel ſtat⁹
multos patit̃ imꝑfectos. Notũ ſiq̃dẽ eſt q̃d
Aug⁹ ſe in hac re teſtatur inueniſſe.

Sexta conſideratio.

Eligio cõſtituta ad vitã contẽ
platiuam/debet cõſequẽter ap/
tare omnes cõſtitutiões ſuas et
obſeruatiões ad eũdem finem cõmodius
aſſequendũ. Finis aũt dat ⁊ imponit neceſ
ſitatem medijs que ſunt ad finem/⁊ ſcḋm exi
gentiam finis deberent cetera moderari.
Unde eſt q2 rerum exitus et fines prudẽtia
metitur: ꝓpterea finis eſt cauſa cauſaꝝ. Eſt
inſuꝑ finis ꝑncipiũ in moralib;/ſicuti ſpe
culabilib; ꝑncipia demonſtrationum. Eſt
rurſus ꝑma in intẽtione q̃uis in executio
ne ⁊ aſſecutione ſit vltima. Eſt demum for
ma moraliũ actuũ/qm̃ ſicut forma materia
lis dat eſſe materie diſpoſite: Ita ⁊ finis le/
gis qui eſt dilectio dat formalem exiſtenti
am actib; debite circũſtantionatis. Circũ
ſtantie nimirũ ſunt tanq̃ diſpoſitiones q̃/
litatiue quib; deficientibus aut inordina
tis/nequit intentio finis informare actuſ/
vt bon⁹ moraliter dici poſſit: ꝓpterea recti/
tudo intentionis ad finem debet ſibi cõiũ/
gere rectitudinem medioꝝ ad ipm finem.
Ac ꝑinde fiet totũ corpus opationum luci
dum et rectum/aliter non.

Septima cōſidera.

Religio cui⁹ finis principaliter ē
cōtemplatio. ſeu vite cōtēplati⸗
ue exercitiū vel adquiſitio habꝫ
ꝑ pambulis/ lectiōem orōem et
meditatiōem. Cuiuſmodi videnꝭ eſſe reli
giones ſub regula ſancti Bn̄dicti cōſtitu⸗
te. Celebris quoqꝫ Carthuſie religio/ cui⁹
pfeſſorem reſpicit p̄ns verbū. Oportet hic
pſupponere multa/ que de vita cōtempla⸗
tiua ⁊ actiua determinata ſunt ꝑ doctores
Que ſcꝫ et q̄les ſunt/ in quib⁹ cōſiſtūt. in q̄⸗
bus differunt ⁊ cōueniūt. Aut q̄liter ſe ſup
ponūt aut excedūt. Cōſtat enī multas ī di
ctis religionib⁹ exercitationes fieri corpa⸗
les/ in quib⁹ nō cōſiſtit cōtemplatio/ ſꝫ aut
fiunt ad mortificatiōem vicioꝝ pſertim ac
cidie q̄m peſſima omniū maloꝝ doctrix ē
ocioſitas iners/ Aut fiunt ad cōſeruatiōeꝫ
virtutū moraliū iam habitarū. Aut fiūt tā
q̄ fructus aliq̄ redūdantes ex radice ꝯtem
plationis. dū cōpletur illud. Memoriam
abūdantie ſuauitatis tue eructabūt/ ⁊ iuſti
cia tua exultabunt. cū ſimilib⁹ innumeris.
In quib⁹ eſt gratiarū actio ⁊ vox laudis.
Aut deniqꝫ labor pnialis afflictionis intē
ditur ꝑ ſatiſfactione volūtaria tam ꝓprioꝝ
q̄ alienoꝝ pctōꝝ. Et hoc valde crebrū eſt
in ipis religionib⁹/ que tn̄ ſub vita cōtem⸗
platiua reponūtur/ q̄uis vtiqꝫ labor hmōi
nō ſit cōtemplatio ſed actio/ verior q̄nqꝫ et
penalior q̄ aratio in campis vel nauigatō
ꝑ maria/ vel curatio egrotoꝝ. Sed q̄m ha
bet tp̄s ad reliquū ſatis ad recollectiōeꝫ me
ditationis/ vt ipa tranſeat in cōtemplatio⸗
nem/ denoiatio fit a digniori ⁊ p̄ncipalio⸗
ri/ vt talis vita clauſtralis/ cōtemplatiua di
catur potius q̄ actiua. Pro q̄ intelligendo
clarius/ ſit ſequens cōſideratio.

Octaua conſidera.

Religio Carthuſien̄. nō attēdit
p̄ncipaliter q̄litatē vnius pſone
ſingularis/ ſꝫ ad ſe introeūtiū di
ſpoſitiōes cōplexiōes. ꝯgnitio⸗
nes. ⁊ affectiōs/ queadmodū vt in plurib⁹
eueniūt. Cuius rō eſt q̄m repiunꝭ aliq̄ pe⸗
nitus indiſpoſiti nedū ad finē cōtēplatōis
cōſequēdū in hac vita/ ſꝫ etiā ad ipi⁹ ordis
ſtatuta capiēda ꝑ intellectū ⁊ exequenda ꝑ
effectū. Sūt ⁊ alij quib⁹ iā nō eſt opus pre
ambul' exercitijs ꝯtēꝫ i hac religiōe vt ad
cōtēplatiōeꝫ ꝓuehanꝭ. q̄m aliūde ꝑtim pro
prio ſtudio ⁊ exercitio/ ⁊ ꝑtim/ imo ⁊ maxi⸗
me diuino auxilio ꝓuecti ſunt ad arceꝫ cō⸗
templationis faciliter aſcendenduꝫ. Rara
hec auis in terra fatemur. nō tn̄ deſpandū
q̄ nulla. Sunt etiā alij q̄ diſciplinati ꝑ ob
ſeruatiōes ordinis/ mortificant vicia/ ⁊ na
turam cuſtodiūt. qui abſqꝫ eis viuendo ſe⸗
culariter dū fouere putarent naturaꝫ vicia
nutrirēt. imo deinceps vt euenit naturā ꝑ
exceſſum corrūperent. Et q̄m inueniuntur
vt cōmunius hoīes huius religionis pfeſ
ſionē arripiētes qui ſe tales reputāt. ꝓpterea
regule date ſunt alie/ q̄ q̄ ſolam cōtempla⸗
tiōem reſpiciūt. Q̄m multo plures ſunt ap
ti regul' hmōi q̄ cōtemplationis altitudi⸗
ni/ pſertim ab initio/ ⁊ in feruore cōcupiſcē
tiarū. q̄bus nō edomitis/ cōtemplari. que⸗
reret hō nedū inutiliter/ nedū arrogāter/ ſꝫ
in magnam ſepe ſui ꝑniciem/ put ex vitaſ⸗
patrum claret.

Nona cōſideratio. E.

Religio q̄uis vna ſit in cōſtitu⸗
tionib⁹ ⁊ votis/ debet nihilomi
nus eſſe in ea diuerſitas ī execu⸗
tione/ dū accidit notabilis vari
etas in cōditione pſonarū. Alioquin fieret
cōtra dictū legis ad allegoriam tractū. Nō
arabis in boue ⁊ aſino. Fieretqꝫ cōtra legē
caritatis fraterne/ in qua tota lex pēdet ⁊ ꝑ
phete/ dū nō fieret alteri qđ rōnabiliter q̄⸗
reret ſibi fieri caſu tali. Pōt vero varietas ꝑ
uenire circa diſpoſitiōem corpalē in deteri
us/ nūc citius/ nunc tardius abſqꝫ culpa ꝑ
ſonali. Ceterū pfectus ſpūalis in bonū ar
duum. neqꝫ ita frequēter euenit/ aut ꝓueni
ens latet ſine ꝓpter illius v̄tutem q̄ dicit ex
p̄nia. Secretū meū mihi/ ſecretū meū mihi.
ſiue ꝓpter alioꝝ aīalitatem/ qui nō ſtatiꝫ pe
netrant q̄s ⁊ q̄lis ſit hō ſpūalis/ et q̄ longe
ab hoībus aīalibus. Et qꝛ rarū donum eſt
hec humilitas/ vt aīalis hō ſe talē veraciter
eſſe ⁊ ſentiat corde ⁊ pfiteatur ore. Nullus
itaqꝫ mirabitur/ ſi ſpiritualis homo nō ſē⸗
per dimittitur inter eos liberis alis euola⸗
re neqꝫ ad pedes Jeſu ſedendo audire cum
ſilentio verba illius. Fit potius vt ſolicitu
do marthe de ocio marie conquerat. Fe
licem iure dixerim⁹ religiōem q̄ ſaltē pau⸗
cos cōtemplatiōis gr̄a p̄ditos ſuſtinet ⁊ fo
uet et tanquā precioſam margaritaꝫ/ vt de
licatum aliqđ lilium. vt amātiſſimum dn̄i

beniamin adoleſcentulum in mētis exceſ/
ſu colit. et honorat. obediens xp̄o ſpōſo di
centi Adiuro vos filie hieruſalem/ ne ſuſci
tetis neq̨ euigilare faciatis dilectā donec
ipa velit. Non occupetur in practicis exte
rioꝝ negocijs. nō conuētum aſſidue ſequi
cōpellatur. Tales olim extitere Bern. Hu
go Richardus et ſiſes. Ceterum quiſquis
es aptus ad gratiam hmōi noli ſi forte cō/
pelleris eſſe vnus ex alioꝝ grege/ conqueri
noli ꝑ impatientiam murmurare. noli tan
q̄ ſingularis ferus depaſcens vineam ma
lignari. Expecta potius dn̄m/ viriliter age
et confortetur cor tuum ꝛ ſuſtine dominū.
Scit ꝓuidentia ſua quid expedit tibi ſine
eius volūtate/ nec paſſer vnus cadit in ter/
ram. in cuius manu ſunt hominum corda
conuertere potens ea quocunq̨ voluerit.
vt impleat deſideriū pauperum. Si vexat
te vocalis oratio cum vigilijs. ſi non ſapit
vt cuperes diuina dulcedo. illa tibi ſeruat
in celis. Nō velis ꝓmij fructum percipere
dum adhuc meris. Careas interim quoti/
dianis vt ita loquamur diſtributionibus
q̄ integram ſeruat dn̄s tibi ꝓbendam in ce
lis. Non ſemꝑ nutritur filius dum ꝑuulus
eſt de menſa patris. qn̄ tamen nonnulli de
ſeruis hereditatem minime habituri pn̄ā
veſcūtur ipo pane filioꝝ.

f

Decima conſide.

Religio curam debet habere pci
puam de infirmis. Sanxerunt
hoc ſancti p̄res et addiderūt/ q̄
dicenti ſe infirmum credat. Vn̄
ſequitur vltra q̄ ſolicite curandū eſt. ne q̄s
in infirmitatem ꝑſertim incurabilem dila/
batur. Inter omnes autē infirmitates fu/
gibilior tam ꝓ ꝑſona/ q̄ ꝓ ordine/ eſt capi/
tis inſania ex euacuatione et vitio cerebri:
ex qua perdit homo iudicium rationis/ et
per cōſequens quodāmodo deſinit eſſe hō
et fit miſerabilior iumentis inſipientibus
opprobrium hominū. et abiectio plebis:
et oneroſiſſimum totius ſtatus ſui ludibri
um. Auertat hanc ciuilem mortem a ſuis
ſuis medicus ſummus dn̄s noſter Jeſus
xp̄us/ ſuggerendo media cōſeruationi con
grua/ et ꝓhibendo noxia. que nō ſemꝑ eue
niunt ſubito vel repēte. ſed lenter ꝑ incremē
ta velut impceptibiliter ab ipo patiēte. Ab
alijs quoq̨ hmōi tā grandi ꝑiculo ſi apō
oculos non ꝑſpicaces in talibus ꝓuidēdū

contingeret ꝑartem medicine nedum cor/
poralis ſed et ſpiritualis obijcit. Agat ita/
q̨ ſpiritualis homo. vt omnia dījudicet at
q̨ ꝓuideat. doctrice ſapientia. que cuncta
nouit anteq̄ fiant. In qua quidem ſapien
tia ſeu ꝓuidentia/ vigere maxime maiores
in ordine neceſſe eſt. Pro quo pleniꝰ enu/
cleando. ſint adhuc decē cōſiderationes q̄
ſequuntur. addendo denarium denario vt
ſic plati videantur duo denarij ad viaticū
ſauciati.

Undecima conſi.

Religionis ſecuritas ꝛ ſoliditas
fundamentalis/ Poſt diuinā
gratiam. conſiſtit in diſcreti/
one et caritate ꝑſidentium quo
cunq̨ nomine cenſeantur. Preſidētes nā/
q̨ ſunt aut eſſe debent tanq̄ lex viua/ mo/
deratrix legum mortuarum. id eſt conſtitu
tionum. Sunt diſpenſatores miſterioꝝ
et miniſteriorum dei. fideles ad deū et ꝓu
dentes ad ꝓximum. Sunt ꝑut Areſto. lo/
quitur veri epieikes hoc eſt interꝑtatores
legum generalium. ſm̄ applicationes ad ca
ſus ſingulares. Quā virtutem videt pſal/
miſta vocaſſe equitatem vbi dicit alloquē
do deum. Omnia mandata tua equitas/
Et ita legiſtarum imo vulgaris vſus habz
dicere aliquid fieri de bona equitate. Se/
ueritas vero conſiſtit in ſolis generalibus
verbis legis. ꝓpterea nominantur homies
huiuſmodi nimis verbis ſtatutoꝝ innitē/
tes/ litterales/ et quandoq̨ inhumani tyrā
ni/ duri et crudeles/ vtpote non attendētes
illud etiam pueris inculcatum. q̄ videlicz
ipe quoq̨ leges cupiunt vt iure regantur.
Et ꝓmittitur dogma noſtro ꝓpoſito ſatis
accōmodum. cum dicitur Judicis auxiliū
ſub iniqua lege rogato. Iniquam intelli/
ge legem ſi ad iniquitatis et iniuſticie tra/
ducatur abuſum. Hinc per ſapientem di/
citur. Noli eſſe iuſtus nimis: Rurſus qui
nimis emungit elicit ſanguinem. Et apud
comicū. Sūmum ius eſt ſūma iniuſticia:

Duodecima conſi. b

Religionis maior quiſq̄s ille fuerit
hꝫ diligēter inſpicere vultū pecoꝝ
ſui/ iuxta monita ſapientis. ꝛ put
vtile viderit ſua intereſt cuilibet ꝓ
uidere. Eſt itaq̨ ſicut ceterorum hominū
ſic et religioſorum varia valde conditio.

Nam et ipſi religioſi quid aliud niſi hoīes
Aliquibus ex eis ineſt feruor/ nouicius et
zelus vehemens. ſed nō ſm ſcientiam/ qui
ſi dimittantur ſuo curſui/ ruunt tandem in
aliqđ pcipicium. Quoniam zelus ſine di/
ſcretiōe pcipitat. ſicut diſcretio ſine zelo ia/
cet. vt ait beatus Bern. Talibus occurren
dum eſt/ nec expectandum q̄ petant relaxa
tiones in ordine. ſed inuiti etiam cogendi
ſunt illas recipe. Qui ſi id ptinaciter renu/
erint. peccant quidem grandi inobedien/
tia. et vix ſpes de pfectu futuro de eis habe
ri poterit. Quippe qui iam ſapientes ſunt
in oculis ſuis. iamq; ſup ſeniores ſuos ſi/
bi videntur intelligentes/ nec iam ſe putāt
eſſe tales qui conſilio indigeant maiorum.
Porro taliū quis ſi iam haberet vnum pe
dem in celo. vt loquitur vnus patruz retra
hi deberet p alterum. q2 cum tali vno ſuper
bie pede clarum eſt ipm nunq; totū introi/
re celum. Tendit ad hoc tota grandis illa
conſultatio magni anthonij/ nūq; nimis i
culcanda/ de diſcretione ſeruanda/ quam
finaliter eſſe dixit ſubiectionem et obediē/
tiam ad ſupiores. Apud quos valet plus
auctoritas q̄ ratiocinatio. Alioquin po/
teſt de facili fingere ſibi ipi quilibet fanta/
ſticus ſine numero rationes. Nihil eſt enī
inargumentabile. Procedit nonnunq; vſ
q; adeo corporis inualitudo. cum pturba/
tione cerebri. qđ valde leſum eſt ratiōis iu
dicium. etſi non penitus ablatum in non/
nullis/ de quibus ve ⁊ pie pnunciat Hie/
ronimus q̄ magis indigent fomento ypo
cratis. q̄ noſtris monitis. Nō enim ſuā mi
ſeriam cognoſcunt/ et hinc eo piculoſius q̄
inſenſibilius infirmantur. Culpat nihilo
minus idem alibi pferentes vigilias et ie/
iunia/ ſenſuum integritati. Sicut allegat
et approbat ſanctus Thomas ratioq; nō
diſcordat. Caueat tamen in his diſcipul⁹
chriſti. ne ex diffidentia quadam ſui auxi/
lij/ ſtudeat fieri diſcipul⁹ Galieni. Credat
potius et ſperet/ quoniam bona diſpoſitō
corpis/ donum dei eſt. qui dat illam et cō
ſeruat quando/ vbi/ et quomodo voluerit.
Cuius ſignum fuit in multis manifeſtuz
qui cum ſumma ſobrietate in victu/ et ma
gna nuditate/ et auſteritate in veſtitu/ cum
vigilijs ſupra modum/ pſpicaciſſimo men
tis acumine viguerunt. Cum et e diuerſo
dicat Hieronimus antiquo innitens pro
verbio/ craſſo ventre ſenſum tenuem gigni
non poſſe/ put nonnullos aliquādo inter
ciboꝝ abundantiam comptum eſt cerebri
vertiginem fantaſticam irreparabiliter in
curriſſe.

Cōſide. tredecima.

Religionis maior poteſt aliq̄s/
qui nimis habent verecūdie. ne
dicamus ſuperbie/ puenire. vere
cundia enim pſertim cōtumax/
naſcitur ex ſupbia. Poteſt inq; tales quan
doq; iuſte preuenire cum gratijs. antequā
petant eas. Poteſt nihilominus quando/
q; ipe expectare q̄ eum interrogent prius/
et conſulant. ſi rigor ordinis ad temp⁹ eis
intolerabilis videatur. Iudicet tūc maior
ſm regulam fraterne caritatis. Non dico
ſm diſpoſitionem ꝓprij corporis que for/
taſſis robuſta eſt/ ſed pro qualitate cōque/
rentis/ precipue ſi viderit q̄ cum humilita
te non ficta/ gratiam petat aut conſilium.
Eueniet aliquando quod duobus ſimilia
petentibus diuerſa dabit reſponſa. Diuer
ſa q; dabit conſilia/ non quia vicioſe varia
ſit virtus ſua in acceptione perſonarum ſ3
quia prudenter variat iudicium. iuxta pe/
tentium varias conditiones. quas virtuo
ſe deſcernit. Non itaq; oportet murmura/
re contra maiorem. ſi non ſemper exaudie/
rit/ nec inuidere alteri qui exaudit⁹ eſt. ve/
rum magis expedit gaudere quia nociuuz
quod male id eſt indiſcrete petitum fuerat
non acceptum eſt. et congaudere fratri i hu
mili caritate. et caritatiua humilitate. eo q̄
cōmodū accepit quo neceſſario indiguit.

Decimaquarta cō/ſideratio.

Religionis maior in diſpenſan
do/ debet ſibi duplicem oculuz
aſſumere. Unum quo commūe
ſue religionis bonū/ Aliuz quo
particularem ſui religioſi profe
ctum clare conſideret. Ratio eſt quoniam
religio maxime conſeruatur in ſtabilitate
conſtitutionum ſuarum/ ſicut ⁊ omnis po
licia in legum ſuarum firmitate. tanquaz
corpus verum in ſoliditate neruorum. Et
fere nihil plus aduerſum eſt religioni quā
variatio paſſim facta in conſtitutionibus
put heu exemplo ſunt religiones quas de
non obſeruantia ſeu lapſas nuncupamus

Et ob quid aliud/rogo/dicaꝛ ꝙ ex diſpenſationibus indiſcretis, nunc et antea. ſine lege/ſine ordine ⁊ ſine cauſa/ſaltem rationabili/tam multipliciter ⁊ inaniter factis, vñ merito iam non diſpenſatiões. ſed diſſipationes cenſende ſunt. Rurſus, ex oppoſito ſi ſeueritas ipſius maioris nulli diſpenſationi cõdeſcẽderit, fit apud aliquos ſubditos grande ꝑiculum mortis. aut morte corꝑali deterior/deperditio irreꝑabilis iudicij rationis. Qđ ꝑmittere vbi occurri poteſt/nil aliud eſt plane ꝙ homicidam eſſe. et pietatem religioſe diſcipline conuertere in tyrannicam feritatem. Perpendi ex his poteſt quanta, ſit neceſſitas apud om͞em religionem/ꝙ maior ſit circũſpectus non cecus/non luſcus/non monoculus/nõ improuidus/ita vt vtriqꝫ diſcrimini velit/nouerit/et poſſit opem ferre/aut ꝑ ſe/aut cum aliorꝝ/ſi non ſibi ipſi ſatis cõfidat/cõſilio auxilio et aſſenſu.

Conſideratio. xv.

Religionis maior ſi dubitet probabiliter de ꝑiculo ꝑſone querẽtis auxilium. agit ſecurius condeſcẽdendo interim ipſius fragilitati/ꝙ timore relaxationis in ordine cuꝫ ſeueritate neget auxilium. Poterit itaqꝫ facilius fieri ꝓuiſio circa rigoreꝫ ordinis ſeruandũ in eo poſtmodũ, ⁊ circa alios. ꝙ repararetꝰ ad ſanitatem aut vitam. talis egrotus/ſi lapſus eſt. Conſonat cũ his pium illud cõmune dictũ. Melius eſt de nimia pietate/ꝙ de nimia ſeueritate redargui. Quocirca due hic aduertende in maioribꝫ ſunt cõditiones nõ parum habentes e diuerſo periculi. Una eſt debilitas corꝑalis. vel innata vel accidentalis. Altera eſt fortitudo virilis que tolerare valet facileꝰ graues labores. Prima reddit aliqñ hoĩem nimis cõpaſſiuũ/qm̃ didicit ex his q̃ patiꝛ compaſſionem. Altera vero iudicans alios ſecundũ ſuas/vt aiunt/baſes ſeu vires fit debito plus rigida ⁊ auſtera. Unde eueniet nõnũꝙ iuſto dei iudicio/vt hi talesꝰ nimis alijs duri/incurrant debilitatem/etſi non ſemper in florida iuuentute ſaltem in marcida ſenectute/ꝑ quã diſcũt tũc alijs oculis intueri debiliũ neceſſitates ꝙ ex añ conſueuerũt/⁊ ſic pij efficiũtur tandem, etiam inuiti. dicẽtes cum aplo. Non eñi audeo loqui quicꝙ eorꝝ que ꝑ me non opaꝛ xp̄us.

Cui ſententie inherens quidam pater ſenior/renuebat iuniores fortes alijs fratribus ꝑſidere. quãꝙ nonnunꝙ tamen iuniores vtilius ꝙ nonnulli ſeniorꝝ preeſſe inueniantur. Sed pater iſte oculum direxit in id qđ contingit communius.

Conſideratio. xvi.

Religionis maior non in ſua tantundem prudentia. verum etiã et multo amplius de diuina gratia per orationem ſedulam poſtulata. debet confidere in diſpenſationibꝰ exercendis. Ita enim diſcipulus ille queꝫ diligebat Jeſus loquitur. Quoniam vnctio eius docet de omnibus. Nec de hoc ſiluit Areſto. ſed conſone ait. quia virtus operatur certius ꝙ ars/ Sic deniꝙ fiet vt meritis et ꝑcibus humilis ⁊ pij paſtoris/ouicularuꝫ ſuarũ neceſſitatibus ꝑ ſe ꝓuideat bonus ⁊ ſummus paſtor. et ip̄e verus celeſtis medicus. Uide nũc an non ita de medicis corꝑis/ſuaſerit ſapiens. Ipi inqͥt dominũ deꝑcabuntur vt dirigat requiem eorꝝ ⁊ ſanitatem/ꝓpter cõuerſatiõem eorꝝ. Tu vero qui religioni ſubiectus es. pete prius a dño inſtantiſſime cõſiliũ. non quideꝫ expectans illud ab eo imediate/aut ꝑ medium angeli quaſi ꝑ miraculum tibi tradi. ſꝫ ꝑ maiorem tuum. cuius os obſeruare conuenit tanꝙ dei loquentis in eo ⁊ ꝑ eũ. Sicut et vere credendum eſt. quia vicariꝰ dei eſt et locutionis dei in hoc organuꝫ. niſi forte peccatum ipſius cõſulentis obſtiterit ꝑ diffidentiam. cordis fictionem. aut alias. ꝓut nõnunꝙ cõtigiſſe, ⁊ cõtingere poſſe claruꝫ eſt. Quãuis nc̃ itaꝙ poſſꝫ ex ꝑdictis dici diſſolutio queſitoruꝫ dubiorꝝ nihilominꝰ placet deſcendere adhuc parumper ad particularia. Quoniam in moralibꝰ particulares ſermones magis erudiunt. Et fiet reſtrictio ad celebrem ſanctamꝙ Carthuſienſꝭ religionem. ſub omni reuerẽtia ⁊ timore non tam docentis faſtu. ꝙ rememorantis pio affectu/ea que quaſi in genere premiſſa ſunt.

Conſidera. xvii.

Religionis Carthuſieñ. maior poteſt in caſu dubij/ſcđo poſiti. abſꝙ vllo dubitatõis ſcrupulo/ꝯcedere lautiorẽ victũ ſic ꝑciditanti ⁊ petenti/imo et non petenti deꝫ ingerere. Dum

cognoſcit̄ eſſe talis/potiſſime cū poſſit in
hac religione cõpetenti⁹ ſeu facili⁹ indulge
re magis ſine nota ſingularitatis/ et abſqꝫ
murmurationis occaſione/ ꝓpter ſolitariã
in cella refectionē. Addã verbũ vnum/qđ
fuit vt accepi reſpõſum ꝑ patres diffinito/
res in caplo generali eiuſdē ordinis cuidã
inquirēti/dũ fiebat gr̄a generalis ſiue illa
pietãtia ſiue aliter nominet̄. Ego inq̇t ille
ſentio me nõ indigere tali gr̄a. Nunquid
ergo ꝓpt̄ ꝯſciã teneor abſtinere ab hmõi ḡ
tia/⁊ eam nõ accipere. Ac patres illi. Etiã
ſi tu nec paruũ quidē bolũ ſeu morſū acci
pere indigeas. Nihilominꝰ accipe gratiã
que preſtat̄. reuerēter. ⁊ vtere cũ gratiarum
actione. Et certe meo iudicio prudentiſſi/
me vt ſic in tali fratre ſingularitas vitaret̄.
humilitas ſeruaret̄. murmurqꝫ ⁊ indigna/
tio ab alijs ſecluderetur.

Conſidera. XVIII.

Religionis carthuſienſis maior
in caſu tertij dubij/conſiliũ ⁊ li/
centiã ꝯcedere fas habet vt peti
tur/p̄ſertim in orationibꝫ nõ ne
ceſſarijs ⁊ peculiaribꝫ. Tutius tamen eſt
vbi nõ fit diſpenſatio/officiũ lingue nõ pe
nitus omittere. Quoniã illud tenuiſſimū
et faucibꝫ orantis interclusum ſufficit. nec
poteſt notabiliter aut periculoſe grauare.
Abũdat q̄libet in ſenſu ſuo iuxta ap̄li ſen/
tentiã. Sũt p̄terea qui tp̄e vocalis oratio/
nis p̄ſertim laborioſe/ nõ ſtudioſe inſiſtũt
meditationi/ſed expediũt orationē ſuã ala
criter cum attentione ꝯmuni. quatenꝰ poſt
modũ liberiores habeãt animos ad medi
tandũ/vel cũ ſilentio orandũ. Docuit nõ/
nullos experientia ſic agere ꝯſulte/ex ſue cõ/
ditionis neceſſitate/eo q̄ cũ vocis ſono eti
am ſatis tenui/ neq̄ant ſuã ſtabilire medi/
tationē ꝑut in caſu primi noſtri dubij que
rela fit. Fortis ꝑfecto. fortis ⁊ felix videtur
is cui a deo donatũ eſt ſimul ſpiritu oris/⁊
deuotione mentis. deuotione inq̄ꝫ tali q̄lē
ſentiunt in ſilentio ipſi cõtemplantes/do/
mino ſuo ſeruire. Sed rara eſt valde hec
gratia/propter humanã infirmitatem par
tim. partimqꝫ propter noſtrũ torporē. nec
etiam huiuſmodi gratia eſt ab omnibꝫ de
neceſſitate et ſub obligatione requirenda
aut exigenda.

Conſidera. XIX.

Religionis carthuſienſ. maior ·k·
fratres ſuos habet inducere q̄te
nus nõ minus ei reſpõdeant ve
ritatem de ſuis virtutibꝫ dũ int̄
rogant̄/q̄ꝫ de ſuis vicijs ⁊ defectibꝫ. Ratio
huius/quoniã periculoſiſſime ſepe ſub te/
gumento ⁊ velamine virtutũ/ ſe vicia pal/
liant. Expoſuit hoc inter alios imo ſupra
alios. Egregius ille moꝝ indagator. Bea/
tiſſimꝰ papa Gregorius in diuerſis ⁊ pene
ſingulis moraliũ ſuoꝝ locis. Verũ in ꝓpo
ſito ſatis ſit exemplũ de lachrymis/ de qui
bus primũ nobis obiectũ dubiũ inquire/
bat. Itaqꝫ caueas tibi quiſq̄ꝫ in religione
p̄ſertim ſic auſtera ſicut eſt de qua loq̄mur
cõuerſaris/a laqueo quē venantes abſcon
dunt demones. in omni qđ cogitamꝰ/qđ
loquimur/qđ agimus. Itaqꝫ laqueos plo
ramus. laqueos loq̄mur. laqueos comedi
mus ⁊ bibimus. laqueos nectimꝰ in cun/
ctis operibꝫ noſtris. Nec ſufficit ꝯtra tot la
queos remediũ aliud efficacius/ q̄ꝫ ex ſen/
tentia dicere cũ pſalmiſta. Oculi mei ſemꝑ
ad dominũ/ quoniã ipſe euellet de laqueo
pedes meos. Fuerũt locuti de lachrymarũ
cõditione multi. Et ferme nihil mentē no
ſtram ſic purgat/illuminat/⁊ ſerenat vt ꝓ/
funda cõpũctio ⁊ lachrymarũ inundatio.
Verũ id quidē/ſi obſeruat̄ illud/ne q̇d ni/
mis. Fit aũt nimis dũ ex his incurrit̄ eua/
cuatio ⁊ turbatio cerebri. dum p̄terea flens
reddit̄ impotens ad opa ſibi de neceſſitate
faciendũ incũbentia/ vel ex voto/vel ex p̄/
cepto vel ex ſupioris inſtituto. Eſt fateor ĩ
lachrymis aliq̇d dulce ⁊ mulcebre. ſed pro
cul ſit hec dulcedo que criminis amaritu/
dinē ꝑ p̄uaricationē parturit. ⁊ que vulne/
rat ſuffocatqꝫ naturã. Eſt igit̄ abijcienda
nõnunq̄ꝫ hec lachrymarũ profuſio. Et ne/
ſcio ſi lachryme inde fluent vberius/qꝛ la/
chymari/vel nõ licet/vel nõ decet/vel non
expedit. Itaqꝫ eni q̄nqꝫ videt̄. Nihilominꝰ
tamē oportet vt ꝓhibeant̄ ſepe. qꝛ neceſſa/
ria preceptorũ regularũ diſciplina/prepo
nenda eſt lachrymis/tam extortis ⁊ medi/
catis q̄ꝫ infuſis ⁊ placitis. Eadem enim eſt
cauſa de huiuſmodi lachrymis/que de ſen
timentis ſpiritualis dulcedinis/ et ſenſibi
li ſuauitate/cur hec ſepe non expediant ꝓ/
pter plures reſpectus. prout de hoc alibi
traditum eſt. Propterea prudens religio/
ſe fuge quantum poteris interim tales la/
chrymas/quoniã haud dubiũ latꝫ anguis

in herba. Dũ aũt oĩno tu⁹ fueris/ ſeu diſpẽ
ſatõe ſupioris/ ſeu diuia ordinatõe/ tũc ill'
vtere. illis te inebria. illis te refice. ſuauiſſi⸗
mũ tibi balneũ mẽtis in illis frequẽter in⸗
ſtrue. Sec⁹ ṽo vbi tu⁹ nõ es. ſed ordinis ⁊
coitatis. ac carcerali q̃ſi obſeruatõe/ ſpõte
quidẽ ⁊ vtilit(niſi recalcitres)mãcipatus.
cõpedibꝫ charitatis/ ex ꝓfeſſione tua volũ⸗
tarie facta/ pro xp̃o aſtrictus.

Conſideratio. XX.

Religionis carthuſiẽſis maior/ in caſu primi dubij ꝓpoſiti/ quo ad orões publicas ⁊ canonicas habet cũ magno põdere delibe rationis attẽdere/ ꝙ tales orões nõ ſunt vt ita dicam⁹ facticie ſeu voluntarie p religio nẽ carthuſieñ. inſtitute/ ſed p ſedẽ aplicaꝫ aut ſedẽtẽ in ea ſũmũ pontificẽ/ generalit' p vniuerſaꝫ xpianã religionẽ ordiate. Ve⸗ rũ tñ ꝙ he orões dicant' alta voce vel ſum⸗ miſſa/ publice vl' ad ptẽ/ hoc ſpectat ad ius poſitiuũ ⁊ p ↄñs ad maioris arbitriũ. Vñ in h̃ in omĩ religione diſpẽſatio põt indul geri/ quãtũ religiõis vigor pati põt. Quo circa vulpeculã in primis capi opprimiqꝫ ↄuenit dũ inducit' in vineã dñi ſub h̃ tegu mẽto/ ꝙ dñs pẽſat cor nõ ṽba. Penſat cre dite/ penſat dñs ṽba multiplici rõne/ noia tim q̃druplici. Ad ſacrificiũ laudis. ad exer citatõeꝫ corpis. ad meritum ſatiſfactõis ⁊ ad p̃ſtandũ exẽplar primis ⁊ laicis. Nolo igit' dicat mihi religioſus aliq̃s/ ꝙ dñs pẽ ſat cor nõ verba: Cũ apl's dixerit Orabo ſpũ. vocẽ intelligẽs ſm gloſas/ exorabo et mẽte. Et Amb. in Jmno. Os. ligua. mẽs. ſenſus. vigor. ↄfeſſionẽ p̃ſonet. Nolo ſic p̃ ſumat ſolitari⁹ dum in cõe venerit/ vt ſe di⸗ gnũ reputet ſola ↄuẽtione. vt ſocietatẽ ſeu ↄuentũ ſpnat in pari exercitatõne. vt voti ſit imemor ĩ ſua ꝓfeſſione. vt querat hic re⸗ muneratõeꝫ trãſitoriã p eterna beatitudie vt eccl'iam dei deniqꝫ ſupbe ↄtẽnat/ in ſua iuſſione ⁊ p̃ſonali miſſiõe. Demũ ſi neceſ⸗ ſitas ꝓut q̃nqꝫ fit vrgere videat' pro valitu dine corpis aut mẽtis. Nolo ꝓhibere/ no⸗ lo ↄtẽtioſus eſſe. Nolo tyrãn⁹/ nolo crude lis tortor inueniri. Sed tñ nolo etiã te ti⸗ bi ſoli ↄmittere. Fallit nos amor alien⁹ in iudicãdo. quãto magis igit' amor ꝓprius: Lucifer inde corruit. Corruerũt inde oẽs qui opant' iniquitatẽ. Expectes igit' volo expectes iudiciũ maioris tui. Crede iuxta formã ſancti Bernardi/ ſp magis iudicio alieno/ et maxie tui ſupioris/ q̃ꝫ ꝓprio/ q̃m ille vice dei tibi dicet ſi petitio tua liceat/ ſi expediat/ ſi deceat. non tm̃ p ſalute tua/ ſed pro ↄſcia q̃ꝫ ſua/ necnõ ſi pro fratrũ tuorũ pacifica cõmunicatõe/ imo etiã p generali ipius ordinis ↄſeruatõe. Et vt non fallat' ſupior tu⁹ in ↄſulendo. tuũ ſit humili pie⸗ tate deũ iugiter exorare/ vt tuas p cũ in cu⸗ ius te manibꝫ ↄmiſiſti/ vias dirigat. Vet⁹ prouerbiũ eſt a Seneca poſitũ. Cap⁹ do⸗ cet pugilẽ. Ad qð ſpectat illud/ ꝙ viſio/ cõ trectatio/ ⁊ allocutio egrotantis/ docet me dicũ q̃d agere debeat. Nõ aliter ẽ de medi⸗ co ſpũali. Fiũt eni curatões nõ hoīs ſicut loquit' Ariſto. ſed hui⁹ hoīs/ q̃ fit vt ſingu⸗ laria que nõ cadũt ſub arte referri debẽt ad iudicium prudẽtis in arte ſua. Poſſent iſta latiori deductõe ꝓduci/ p mẽbra ſingu la/ ſed eplaris anguſtia tãtũdẽ ſcripſiſſe cõ tẽta ſit. Bene vale pr̃ dñe/ frater/ medice ca riſſime. Et oremus p inuiceꝫ vt ſaluemur:

Scriptũ lugduni penultima octobris Anno dñi nr̃i ihu xp̃i. M. cccc. xxij.

Cõcluſio epilogãs.

Reſpõdere vberi⁹ q̃ꝫ neceſſe erat conat⁹ ſum q̃ſtiũculis p te miſ⸗ ſis Guilhelme pater ⁊ frater in xp̃o chariſſime/ ſub duplici cõſi derationũ denario ſup religionis ꝓfectio⸗ ne ac moderamie. Suadẽs vt lachrymis ponat' modus/ vt in ↄgregatõe vocalibus intendat' exercitijs/ ↄſeruãdo vires ad hoc ipſum/ vt inſup nulla lautioris victus cõ⸗ ceſſio deſup facta repudiet'/ ſiue illa fuerit propria/ ſiue ſingularis/ ſiue fuerit cõmu⸗ nis ſeu vniuerſalis. Vt deniqꝫ orões in cella que ſub precepto p̃ſertim eccleſie ca⸗ dunt ore offerri. ⁊ proferri nõ omittant'. ni ſi forte id fieret de conſilio ⁊ licentia ſupio ris/ cũ prolatio ore ten⁹ fieri poſſit vtiqꝫ te⸗ nuit ⁊ abſqꝫ piculoſo vt apparet grauamie Attẽto potiſſimũ etiã ꝙ qꝛ fit ab inſtitutõ ne/ ⁊ noie eccl'ie/ aut ex regulari ordinatõe orãs ipe ſic ore/ ex hoc multum meret'. Pri mũ qꝛ obedit. ſcðo qꝛ oris ſacrificiũ reddit tertio ſatiſfactoriuꝫ ꝓ pctis ex labore agit. quarto otiũ excutit/ qð facile ſurrepe ſolet in ſola mẽtali orõne ſeu meditatõne. Facit ad hec illud apl'i. pſallã ſpũ pſallã ⁊ mente cũ gloſa ordiaria que ſi placeat videat'.

Finit.

D. ## Sequitur queſtio
theologica/ cuius titulus eſt Utrum aurora
mane rutilans ſolem ediderit. In qua tra-
ctatur de conſilijs euangelicis ꝛ ſtatu per-
fectionis ab eodem dño Cancell.

Queſtio determinãda Utrum
aurora mane rubens ſolẽ edi
derit. Quia iuxta Areſtote.
in Elencꝭ. Omnes transferẽ
tes ſm aliquã ſimilitudinem
transferunt. Aiadvertendũ eſt/ ꝙ vt longa
et certa experiẽtia cõperit medicus aurore
imitans naturã veris tpati in dieb9 anni/
vires aĩales confortat ꝛ perficit. pro eo ſcʒ
ꝙ in eo vt ipſi tradũt humor ſanguinis in
quo ſm eos vita conſiſtit dñaẗ. Et ſol iſte
quem nobis aurora parit vita eſt viuenti-
um ꝛ animãtiũ iſtoꝝ. Idcirco alti9 trãſ-
ferẽdo inueſtigare libet in quo ſtat manet
et conſiſtit vita aĩe nr̃e ſpũalis. ꝛ perfectio
vite xp̃iane. qꝺ ꝓprie eſt theologice inueſti
gationis/ ꝛ nõ inutilis ꝯſiderationis. No-
uimus itaqꝫ vitã iſtius corpꝭis ſtare ꝛ con-
ſiſtere in vnione vel ꝯiũctione ipi9 ad aĩaʒ
que eſt principiũ vite ꝛ actus ſubſtãtialis
corpꝭis organici phici. Quãto igiẗ ꝯiũctio
iſta ad corpus ipſum qꝺ actuat informat
et viuificat maior eſt ꝛ indiſſolubilior. tan
to vtiqꝫ vita iſta corpalis pfectior eſt. Si
igitur ꝯformiter ad iſta ſcire ꝛ inueſtigare
voluerim9 in quo ſtat ꝛ pficiẗ vita xp̃iana.
ſciem9 iſtud/ habito ꝛ cognito illo qꝺ ſpiri
tum nr̃m rõnalẽ ſuo vitali ꝛ pfectiuo prin
cipio/ qꝺ deus eſt/ pfecti9 ꝛ intimi9 vnit ꝛ ĩ
timat ꝛ iungit in ipſo. Etenĩ ſicut a poetis
dictũ allegat apl's. In quo viuim9 moue-
mur ꝛ ſum9. Hinc ꝛ ipſe dicebat. Mihi vi
uere xp̃s eſt. Et iterũ. Uita nr̃a abſcõdita
eſt cũ xp̃o in deo. Eſt igitur ꝯcluſio iſta
fundamẽtalis hmõi. Uitale eſſentiale in-
trinſecũ ꝛ pfectiuũ formaliẗ. principiũ vi-
te xp̃iane/ eſt caritas ꝛ eius mãdata. Con-
cluſionẽ iſtaʒ ponit in ſnĩa ſanctus doctor
ſcꝺa ſcꝺe. q. clxxiiij. ar. iij. Que quidem
ſic probaẗ. Primo de ipſa caritate. qm̃ in
illo ſtat ꝛ conſiſtit vita xp̃iana ꝛ perfectio
ipſius/ qꝺ ſpm̃ nr̃m rõnalẽ ſuo vitali ꝛ pfe
ctiuo principio ipſi ſcʒ deo. vnit pfectius
vicini9 intimat ꝛ ꝯiungit. hoc ſupponit. il
lud aũt eſt caritas/ qm̃ qui manet in carita
te in deo manet ꝛ deus in eo. vt ait Johes
in canõica. Juxta qꝺ Coloſſenſes monet
apl's. Super oĩa inquit caritateʒ habẽtes
que ẽ vinculũ pfectionis. Et. ij. ad Chor.
xiij. ſcribit. Si habuero omnẽ ꝓphiam/ et
nouerim myſteria omnia/ ꝛ omnẽ ſcientiã
et ſi habuero omnẽ fidẽ ita vt mõtes tranſ
ferã. caritatẽ aũt non habeã nihil ſũ. Se
cũdo arguiẗ ad iſtã partẽ/ qm̃ vita xp̃iana
conſiſtit in virtutib9 theologicis ꝛ morali-
bus. inter eas aũt omnib9 ſupeminet cari-
tas velut perfectiſſima ꝛ aliaꝝ perfectiua.
Confirmaẗ quoniã vita beata q̃ eſt con
ſũmata ꝛ ꝯpletiua ſtat in dilectione ꝛ amo
re inter beatos. Etenĩ ille perfecti9 viuit vi
ta beata/ qui deo plus adheret ꝛ intimatur
per dilectionẽ/ ꝛ transformatiuũ amorem.
Tertio ad idem quoniam illud eſt vita
anime noſtre ſpiritalis/ qꝺ eſt ſumma/ ter-
minus/ finis/ ꝛ ꝯplemẽtũ toti9 legis ꝛ euã-
gelij. hoc aũt eſt caritas ait apl's. Plenitu-
do etenĩ legis eſt dilectio. Quocirca volẽs
ſaluator petrũ ſicut pfectiſſimũ ꝓ ſe ducem
et paſtorẽ inſtituere pfecti corpꝭis eccleſia-
ſtici/ de ſolo amore interrogauit. Petre in-
quit amas me. diligis me plus his. aperte
volens innuere illũ in omni ſexu/ ſtatu/ et
gradu pfectiſſimũ qui deũ maxime diligit
Secũdo principaliter ꝓbatur cõcluſio
de ipſis mãdatis/ auctoritate Joh. in cano
nicꝭ. Scim9 inquit qm̃ tranſlati ſumus a
morte ad vitã. Cur ita? cauſam ſubintulit
quoniã diligim9 fratres Unde xp̃s math.
v. ca. poſt precepta dedit de dilectione pri
mi ꝛ inimicoꝝ ꝯcludit. Eſtote igitur per-
fecti ſicut pater veſter celeſtis perfectus eſt
Sic ꝛ Luce. x. ad legiſpitos ait de amore
xp̃i ꝛ proximi. Hoc fac ꝛ viues. Loqtur ſe
pius ꝛ de ipſis mandatis in lege ꝛ ꝓphis ꝙ
ea faciens viuet in eis. Leuit. xviij. Deut.
vi. et alijs pluribus in locis. Sic ꝛ gloſa ſu-
per illo iam allegato. Super oĩa aũt cari-
tatem habẽtes ꝛc. Cetera inqͭt precepta p-
fectũ faciũt pro quãto ad caritatẽ ordinan
tur. Quãobrẽ ꝛ beatus Athanaſius homi
num pfectiſſim9 vnus/ in li. quẽ fecit de ſa-
tiſfactione fuge. Hic eſt dicebat ipſe homi
nuʒ terminus ad pfectionẽ ducẽs. Si qꝺ
iubet dñs ipſe faciã. Stat igitur in hoc
puncto radix dicendoꝝ/ ꝙ caritas ꝛ ei9 mã
data per ſe ꝛ eſſentialiter integrãt. conſtitu
unt. ꝛ perficiunt vitam xp̃ianã. Ex con- A
cluſione infero primo. Sicut pcepta dei
danẗ de caritate ꝛ omnib9 virtutib9 ꝛ acti-
bus eoꝝ. ſic etiam data ſunt de perfectõne

caritatis/⁊ omniū virtutū. ¶ Prima pars
patet/ quoniā ſm theologicā doctrinā om
nes virtutes pro loco ⁊ tpe ſunt in p̄cepto
Cum eni virtutes neceſſario cōnexe ſint/
optet ſi vna ſit in p̄cepto ꝙ ⁊ oēs. ¶ In ſe
cūda parte volo dicere/ ꝙ p̄ceptū caritatis
claudit omnē ⁊ totā beatitudinē tam intē/
ſiuā ꝗ̄ extenſiuā dilectionis ⁊ amoris/ ꝗn
tūcunqꝫ ꝑfecta ⁊ inteſa fuerit iſta latitudo
et ita de ceteris p̄ceptis imaginādū eſt que
ſunt de virtutibꝫ vnde loquitur pſalmiſta
Ois ꝯſūmationis. hoc eſt oīs ⁊ totius ꝑfe
ctionis/ vidi finē Quid? Latū mandatuꝫ
tuū nimis. latitudinē videlicet nimiaꝫ vel
multā/ extenſiue vſqꝫ ad dilectionē inimi/
corū et ꝑſequentiū nos. intenſiue vt q̄ to/
tam perfectionē gradualē claudat dilectio
nis ⁊ amoris. ¶ Correlarium iſtud ponit
expreſſe beat⁹ Aug⁹. in libello de ꝑfectione
iuſticie vbi ex introductōne determinat ꝙ
perfectio iuſticie que eſt virtus generalis
includens omnes virtutes/ eſt in p̄cepto.
Cur eni inquit nō preciperet̄ homini iſta
perfectio. ꝗuis eam nemo in hac vita ha/
beat. Neqꝫ eni ait xp̄s recte curriť/ ſi q̄ cur/
rendū eſt neſciať. Quō autē ſciret̄ ſi nullis
preceptis oſtenderetur? Manifeſte colligi
tur iſtud ⁊ ex forma precepti caritatis. Di
liges dn̄m deū tuū/ ex toto corde tuo/ ex to
ta anima tua/ totū aūt ⁊ perfectū idē ſunt.
iij. phicoꝝ. Et de proximo mandatuꝫ ha/
bemus. Diliges proximū tuū ſicut teipm̄.
Maiorē aūt ⁊ perfectiorē dilectionē man/
dare nō potuit dn̄s/ ꝗ̄ ꝙ eū ſicut nos dili/
gamus. qui noſmetipos maxime amam⁹.
Qua ꝓpter et ꝓpheta regius loquitur dn̄o.
Tu mandaſti mandata tua cuſtodire ni/
mis. Et iterū. Mandaſti iuſticiam tuam/
teſtimonia tua/ ⁊ veritatē tuā nimis. Ubi
gloſa Auguſtini ⁊ aliorum. nimis hoc eſt
multum/ valde ⁊ intenſe. Imo iuxta aliqͣs
gloſas/ plusqꝫ etiaꝫ natura carnis patitur
Unde ⁊ in hoc concordāt doctores theo/
logici ꝙ ſoli beati implent preceptū carita
tis in ſua ꝯſummatōe vel cōpletione. Nul
lus autem inuent⁹ eſt qui diceret/ ꝙ ipſi ſic
agentes faciant opus ꝯſilij ſed precepti/ n̄
quidē nouiter dati ſed a creatōe ſua ſigna/
ti ſuꝑ eos. ¶ Infero ſcd̄o ꝙ min⁹ ſufficiēs
eſt imaginatio illoꝝ qui imaginati ſunt ꝙ
p̄cepta dei ordinanť ad charitateꝫ/ ⁊ alias
virtutes/ ſub aliqua certa mēſura minimo
gradu. qđ aūt eſt ſupra illā mēſurā vel gra
dum illū eſt ſub ꝯſilio. Apparet iſtud mi⁹
ſufficere. Primo ex ſtatim dictis. Scd̄o
ex ipa forma p̄cepti que totalitatē mandat
et ꝑfectionē ⁊ nullū gradū relinquit ſub cō
ſilio. diliges p̄cepit ex totis viribꝫ. qui aūt
totū diligit nihil excludit. ¶ Correlariuꝫ
aūt iſtud eſt de intentione doctoris ſancti
ſcd̄a ſcd̄e. q. clxxxiiij. ar. iij. Et i libello ſuo
de ꝑfectione vite ſpūalis. Preceptuꝫ inq̄t
dilectionis nullis terminis coartať. ita vt
recte dici poſſit/ ꝙ tanta dilectio ſit in pre/
cepto ꝙ nulla excedit limites p̄cepti. imo
vnicuiqꝫ mandať vt deū quātuꝫ poſſit di/
ligat. Poteſt ⁊ iſtud deduci. qm̄ precepta
et ꝯſilia vt infra melius videbiť/ hn̄t aliaꝫ
et aliā materiā/ ſiue aliud ⁊ aliud obiectuꝫ.
Si eni caderent ſuꝑ eandē materiā vel idē
obiectū/ eſſet ea ꝯfundere. Dilectio aūt dei
et proximi eſt materia circa quā cadit pre/
ceptū caritatis. igiť circa iſta nō eſt ꝯſiliū.
Unde nuſqꝫ in tota ſerie ſcripture ſacre re
peritur ꝙ aliquis gradus vel menſura ali
qua dilectionis dei ⁊ proximi ſit in ꝯſilio.
¶ Sequiť tertio. Non modo dilectio que
haberi pōt in via/ eſt ſub precepto. verum D
etiā dilectio ipſa beatifica. Iſtud ex inten/
tione ponit beatus Aug. in libro de perfe
ctione iuſticie ſicut iam allegatū eſt. Et ar
guitur iſtud qm̄ mandatū dei eternū eſt ex
tota materia ſua dilectio autē beatifica eſt
de ipa materia. ergo nō exit limites p̄cepti
Preterea ad dilectionē beatificā oēs obli/
gamur tendere/ niti/ ⁊ conari. ergo illo mo
do ſaltē eſt in precepto. Etiā qꝛ vt dictum
eſt beati qui ꝑfecte ⁊ totaliter deū diligunt
non faciūt opus ꝯſilij ſed magis precepti
qm̄ maxime obliganť perfecte deū diligere
¶ Ex quo apparet vltra ꝙ illud qđ cadit
ſub precepto poteſt diuerſimode impleri
abſqꝫ culpa vel tranſgreſſione. Aliter enim
diligunt deuꝫ viatores. aliter compꝛehenſo/
res/ aliter perfecti viri. aliter incipientes. ⁊
aliter proficientes. Et tamen minus pec/
cant imperfecti ſi nō eque deū diligant ve/
lut perfecti iam in caritate firmati ⁊ radica
ti. nec imputať viatoribꝫ ad culpam ſi non
eo amore vnitiuo deo hereant quo et ipſi
beati. quanqꝫ ſm Auguſtinū dilectio bea
tifica ſit ſub precepto. Licet eni ſit ſub pre
cepto/ non tamen eſt de neceſſitate prece/
pti. Neqꝫ eni neceſſe eſt vt optimo modo
diligatur deus. quinimo ad euitandū cul/
pam/ ſufficit appreciatiue plus eū diligere

hoc eſt ꝙ amor dei omnibus preponatur/
ſic ꝙ paratus eſſet homo ante omnẽ aliuꝫ
amorem dimittere ꝙ̃ dei amorem. ⁊ hic eſt
vnus modus ꝑfecte dilectõnis nobis poſ
ſibilis/ ⁊ de neceſſitate precepti. Ulterius
ex concluſione ſequitur ꝙ ſi conſilia ad ꝑ/
fectionem vite xpiane facere dinoſcuntur/
non tamen eſſentialiter hominẽ ꝑficiunt
in vita xpiana. Prima pars claret ex decur
ſu euangelij. pro ſecũda arguit̃ quoniã plu
res ꝑfecti fuerũt in vita ſpirituali abſ ob
ſeruantia conſiliorũ euangelicorum/ vt de
abraam conſtat/ cui dñs ait. Ambula co/
ram me ⁊ eſto ꝑfectus/ de Job etiã cui nul
lus ſimilis erat ĩ terra. de ceteris quoqꝫ pa
triarchis/ patrib/ et ꝓphetis veteris teſta/
menti. quos fuiſſe perfectos nullus negat
neqꝫ tamen ſeruauerũt aut impleuerũt cõ/
ſilia euangelica. Item in ſtatu innocentie
fuiſſent homines ꝑfectiſſimi in vita ſpũa/
li. nec tamen obſeruaſſent conſilia euange
lica. paupertatis/ obedientie/ et caſtitatis.
ſed eorũ perfectio fuiſſet in adimpletione
diuinorũ preceptorũ. Ex quo patet ꝙ pro
tanto conſilia euangelica pertinere ⁊ face/
re dicũtur ad perfectionẽ vite ſpiritualis.
quia ſunt inſtrumenta quedã expedientia
et promouentia admodũ ad perfectionem
ipſam vite ſpiritalis cõquirendã / vel iam
adquiſitaꝫ conſeruandã. ¶ Sequitur ex
dictis ꝙ ex quo non intrant eſſentialẽ con
ſtitutionem vite xpiane. oportet dicere ꝙ
ſolum inſtrumẽtaliter ad illam faciunt et
cõcurrunt/ quẽadmodũ in vita corporali
qualitatiue diſpoſitõnes/ inſtrumenta/ or/
gana. ⁊ hmõi ꝑficiunt quidẽ vitam corpo/
ris/ ſed inſtrumẽtaliter tm̃modo/ acciden/
taliter ⁊ ſm quid. ⁊ nullo modo eſſentiali
ter. Hoc expreſſe tenet ſanctus Tho. ſcd̃a
ſcd̃e. q. clxxxiij. ar. viij. hoc ĩ ſolutione pri/
me rationis atqꝫ ſequenti articulo. iiij. vbi
querit an liceat epis aliquid poſſidere ĩ ſo
lutione prime rationis. Idem ⁊ queſtione
ſubſequenti. ar. ij. in corpe queſtionis vbi
dicit ꝙ ad perfectionẽ vite xpiane eſſentia
liter pertinet perfecta obſeruantia ꝑcepto
rum. Hoc idem ponit. q. clxxxviij. arti. pri
mo in corpore/ vbi querit an habere aliq̃d
in cõmuni diminuat de ratione perfectio
nis. Hec eadem determinat in libello ſuo
de perfectione vite ſpiritalis. Sic et poſt
·p· eum Godefridus de fontib ⁊ alij. ¶ Ul/
terius infero ꝙ paupertas voluntaria quã

tũ cunqꝫ arta non perficit hominẽ eſſentia
liter in vita xpiana. Iſtud expreſſe deter/
minat Caſſianus in collationib patrum
collatione prima. ⁊ allegat ſanctus doctor
in lib. ſepe memorato. Ieiunia inquit vi/
gilie. nuditas. priuatio omniũ facultatum
non perfectio ſed perfectionis ſunt inſtru/
menta. quia non in ipſis conſtat diſcipli/
ne finis ſed per illa peruenit̃ ad finem. Ob
hoc enim ait ſanctus doctor vbi ſupra hec
in religionib inſtituta ſunt/ non quia in
ipſis principaliter conſiſtat perfectio. ſed
quia his quaſi quibuſdã inſtrumentis ad
perfectionẽ venitur. Hoc idem ponit ſcd̃a
ſcd̃e. q. clxxxiiij. ar. iij. in ſolutõne prime ra
tionis. Unde ⁊ querens in lib. de perfectõ
ne vite ſpiritalis. quomodo fuit Abraam
ꝑfectus qui diuitias habuit ⁊ diues mor/
tuus eſt. Hec inquit queſtio ſolui non po
teſt ſi perfectio vite xpiane conſiſteret ĩ ipa
dimiſſione diuitiarũ. Sequeretur etenim
Abraam diuitem/ non eſſe perfectum aut
fuiſſe. Uerum ſi verba domini diligenter
conſiderẽtur/ non in ipa abdicatione diui
tiarum perfectionẽ poſuit. ſed hoc eſſe quã
dam viam ⁊ diſpoſitionẽ ad perfectionem
ſicut et ipſe modus loquendi clare oſten/
dit. Si vis inquit perfectus eſſe/ vade et
vende omnia que habes/ ⁊ da pauperib/
et veni ⁊ ſequere me. Ultimo ponit/ et ſeq̃/
re me. quia in ſequela xpi conſiſtit perfe/
ctio. ad quam inſtrumẽtaliter/ diſponit ab
dicatio diuitiarũ. Unde ⁊ illam abdicatio
nem ordinat ad dilectionem proximi. Da
inquit pauperib. Quocirca ⁊ beat Hie/
ronim ſuper illo. Ecce nos reliquim om/
nia ⁊ ſecuti ſumus te. Parum enim inquit
erat omnia relinquere. quod ⁊ ſacrates fe/
cit. et multi phõrum. Ideo ⁊ iungit quod
perfectum eſt. et ſecuti ſumus te. Non qui
dem paſſibus corporis ſed amoris. Sic
et Origenes ſuper illo. Si vis eſſe perfe/
ctus ⁊c̃. Nõ ſic inquit intelligitur iſtud vt
in ipſo tempore quo tradiderit quis bona
ſua pauperib/ perfectus fiat. ſed quia ex il/
la die incipit ſpeculatio dei. depoſito ſcili/
cet onere diuitiarũ. quia ſic liberius deo va
care poteſt eum adducere ad omnes virtu
tes. Uidetis ꝙ in actibus virtutum ponit
eſſentialem ⁊ finalem perfectionem. Sic
igitur poteſt quis poſſidens ampliſſimas
diuitias/ perfecta caritate deo inherere. et
ipſis affluentibus cor non apponere. quẽ

admodũ conſtat fuiſſe de abraam/cuiꝰ per
fectio non ponitur in abdicatione diuitia
rum.ſed in hoc ꝙ coram deo ambulauerit
Ambula coram me/ ait ad eum dominus
et eſto perfectus. Ambulauit autem/perfe
cte deum diligendo et amando. ¶ Nec ex
hoc arguere poterit quis inutile eſſe conſi
lium paupertatis/ſicut ait ſanctus doctor
vbi ſupra. Non enĩ vt ipſe ait propter hoc
dedit conſilium iſtud quaſi diuites perfe/
cti eſſe non poſſint.ſed quia faciliter nõ ꝑ/
ficitur homo cum poſſeſſione diuitiarum
Hoc idem ſentit dominus Guilhelmꝰ an
tiſiodoreñ.reſpondendo ad quoddam ar/
gumentũ/ cum arguitur. Relinquere om/
nia eſt opus perfecte caritatis Hoc inquit
ſic intelligendu ʒ eſt ꝙ eſt ſignum perfecte
caritatis/⁊ non eſſentialiter ꝑfectio. ¶ Pre
terea ſi paupertas eſſet eſſentialis perfectõ
ſequeretur ꝙ nulli diuites poſſent perfici
in vita xpiana. ex quo non haberẽt pauꝑ/
tatem/que ſm aduerſarium pertinet ad eſ/
ſentialem perfectionẽ. Falſitas conſequẽ/
tis ex illo arguitur Eccĩ.xxxi.vbi beatꝰ di/
ues ille dicitur/ qui inuentus eſt ſine ma/
cula/nec ſperauit ĩ theſauris pecunie. Su
per quo gloſa magna. Siquidem virtus
eſt diuitem eſſe ⁊ perfecta caritate deo figi
et adherere.qui ex affectu diuitiarum ma/
culam non contraxit.qui poſt aurum con/
cupiſcendo non vadit.nec de diuitijs ſuꝑ/
biendo ſuper alios ſe extollit. Sequitur:
Quis enĩ eſt hic/⁊ laudabimus eum. fecit
enim mirabilia in vita ſua. Vere enĩ mira
bilia facit qui in diuitijs affluentibus cor
non apponit. Poſt que omnia concludit
qui probatus eſt in illo ⁊ perfectus inuen
tus eſt. Item ſi paupertas volũtaria eſſen/
tialiter faceret ad ꝑfectionem vite xpiane.
ſequeref ꝙ poſſeſſio opum ⁊ diuitiarum eſ
ſentialiter impꝫficerent hominẽ.⁊ ita prela
ti papa dominꝰ omnium.viri eccleſiaſtici
poſſidentes diuitias/ iſti deficerent a per/
fectione xpiana.imo ipſi religioſi qui ỏ ar/
tiſſima paupertate gloriantur. tranſeũtes
ad prelaturas/in quibus recipiũt amplas
diuitias. illi inquã caderent a perfectione
eſſentiali vite xpiane. et ita nunq̃ꝫ deberẽt
ad prelaturas illas tranſire. Porro ꝙ in
ipſa dimiſſione pecuniarum ſeu diuitiarũ
non conſiſtat eſſentialis perfectio. decla/
rat ſanctus doctor in libello ſepe dicto/ar/
guens per exemplum/ ꝙ ipſe ſaluator tra/
dens Math.v. capitulo documenta per/
fectionis/dicebat. Si quis percuſſerit te
in maxillam prebe ei ⁊ alterã. Et qui vult
tecum in iudicio contẽdere ⁊ tunicam tol/
lere.dimitte ei ⁊ pallium. Et quicũq̃ꝫ te an
gariauerit mille paſſus. vade cuʒ eo ⁊ alia
duo milia. Manifeſtum eſt ꝙ viri perfe/
cti nõ ſemper iſta ꝑactu implent. Alioquin
ipſe dominus a perfectione defeciſſet/ qui
percuſſus a ſeruo pontificis. non prebuit
aliam maxillam/ ſed dixit. Si male locu/
tus ſum.teſtimoniũ perhibe de malo: Si
autem bene.cur me cedis: Similiter pau
lus. Qui alapam a ſacerdote recepat non
obtulit aliam maxillam.ſed conſtanter di/
xit. Percutiat te dominus paries dealba/
te. Sic ergo non eſt de neceſſitate eſſentia
lis perfectionis/hoc opere implere.ſed ſuf
ficit vt in prepatione animi habeantur/vt
ait Augꝰ.li.de ſermone domini in monte.
quod ⁊ diuites habere poſſunt. Unde vi
ri ꝑfectiſſimi Athanaſius. Silueſter. Hi
lariꝰ/et alij ſancti plures viri ꝑfecti/opes ⁊
diuitias poſſederunt. ¶ Deniq̃ꝫ in ſtatu i/
nocentie fuiſſent homines perfecti/et ta/
men fuiſſent maxime et vere domini ꝑtem/
poralium/quibꝫ dicebatur a domino. Do
minamini piſcibus maris ⁊ volatilibꝰ ce/
li ⁊c. ¶ Sequitur vltra/ꝙ ieiunium/abſti Q
nentia/inedie/vigilie/non pertinent eſſen
tialiter ad perfectionem vite xpiane. Hoc
ex intentione tenet Caſſianus vbi ſupra
allegatur in priori correlario. Nam et de
domino legimus ꝙ venit manducans et
bibens. Quãobrem Auguſtinꝰ.x.confeſ/
ſionum: Non ego inquit timeo immundi
ciam obſonij.ſed immundiciam cupidita
tis. Hec eſt enĩ que imperfectum facit.nõ
ipſum obſonium. Et in libro de doctrina
xpiana. Uſus inquit talium non eſt in cul
pa.ſed libido. Fieri enĩ poteſt/vt ſine vicio
aliquo voracitatis/ preciosiſſimo cibo ſa/
piens vtatur.inſipiens ardentiſſima gule
flãma in viliſſimum inardeſcat. Simile
dicitur in libro de queſtionibꝫ euangelij/⁊
recitatur in decretis. Oportet inquit ſapi/
entes filios intelligere.non in abſtinendo
vel manducando eſſe iuſticiaʒ.ſed in equa
nimitate tolerandi inopiam. Nam Pau/
lus qui ſciebat abundare ⁊ cum manducã
tibus manducabat.non impꝫficiebatur ex
hoc.alias nunq̃ꝫ egiſſet. Qua in re richar/
dus de ſacto victore ĩ libro de extermiatõe

mali et promotione boni. Hinc eſt ait/ ꝙ
multos videmus mira abſtinentia corpus
afflixiſſe. morbos graues incurriſſe ⁊ incu
rabiles. eoſdẽ ipſos poſt edomitam concu
piſcentiã. poſt acceptã diuinitus gratiã ri/
goris priſtini frena laxaſſe. ⁊ corpori ſuo ĩ
cibo. potu. ſomno. veſtitu. multo amplius
ꝗ̃ cuſtodia ſanitatis poſtulaſſet/ indulge/
re. Conſtat aũt ꝙ loquitur de perfectis vt
pote de illis qui concupiſcentiã edomue/
rant ⁊ diuinã gratiam receperant. Unde ⁊
beatus macharius ſummus ille anachori
tarum hominũ ꝑfectiſſimus vnus. de ſoli
tudine veniens ad congregationẽ fratrum
et vinũ bibens cũ eis/ non ex hoc impficie
batur. Nõ ſi abſtinentia a vino eſſet eſſen
tialis perfectio nunꝗ̃ illã relaxaſſet. ¶ Ce
terum ſi ieiuniũ. abſtinẽtia ⁊ cetera/ eſſent
de eſſentiali ꝑfectione/ ſequeretur ꝙ vten
tes cibis delicatis carnibꝫ ⁊ volatilibꝫ/ nõ
poſſent perfici in vita xpiana. imo ſequere
tur ꝙ infirmi. debiles q̃ forte tota vita ſua
ieiunare non poſſunt. ſenes ipi in religio/
nibus ⁊ alibi. Iſti inꝗ̃ deficerent qui in/
edias vigilias abſtinentias ferre non poſ/
ſunt a perfectione xpiana. Nõ quis dice/
ret: ¶ Corrolariũ iſtud tenet ſanctꝰ doctor
ſcd̃a ſcd̃e. q. clxxxvi. ar. ij. in cor. queſtionis
¶ Ex predictis infero ꝙ pauptas vigilie.
abſtinentia. ieiunium. inedie. nuditas. pri
uatio omniũ facultatũ non ſunt virtutes.
Apparet ex predictis/ quoniã omnes vir/
tutes ſunt de eſſentiali ꝑfectione vite chri/
ſtiane. Hec aũt omnia ſunt extra eſſentialẽ
perfectionẽ vite xpiane vt deductũ eſt. Itẽ
ſi iſta eſſent virtutes ſequeretur ꝙ debiles
infirmi. ſenes. diuites non poſſent habere
omnes virtutes. cũ ipſi ſenes/ ⁊ valitudina/
rij ieiunare non poſſint/ ⁊ abſtinentiã face
re. Et diuites non habent paupertatem/ ſic
nullam virtutem habere poſſent. Cum ei
virtutes ſint connexe. ⁊ diuites non habe/
ant pauptatem/ que ſᷣm aduerſariũ eſt vir/
tus. ⁊ infirmi non habent abſtinentiã. ſeq
tur illatũ. ¶ Ex quo ſtatim apparet ꝙ iſta
omnia predicta ieiuniũ. vigilie. pauptas ⁊
huiuſmodi. magis ſunt quedam volunta
rie penalitates ꝗ̃ virtutes dicende. patꝫ ex
dictis. Quoniã ſi pauptas vel ieiuniũ eſ/
ſent virtus vel gradus virtutis/ tunc eẽnt
per ſe laudabiles / quoniã virtutes ſunt ꝑ
ſe bone ⁊ de genere per ſe laudabiles. Cer/
tum eſt autem ꝙ paupertas non eſt lauda
bilis/ niſi ex hoc adiuncto ꝙ eſt volũtaria.
Sic eſt de ieiunijs ⁊ vigilijs. Unde quẽ/
admodũ mors ipa volũtarie perpeſſa pro
chriſto licet ſit meritoria. non tñ eſt virtus
anime aut potentie ꝑfectio/ ſicut actus vel
habitus exiſtens in aĩa. ſed magis eſt que/
dam volũtaria ⁊ meritoria penalitas. ſic ꝺ R
predictis imaginandũ eſt. ¶ Ulterius in
fero ꝙ habens familiã vxorẽ ⁊ liberos po/
teſt eẽntialiter ꝑfici in vita ſpirituali ⁊ xpia/
na. patet de abraã vt argutũ eſt. de Iob et
alijs ꝗ̃plurimis viris ꝑfectis/ tam veteris
ꝗ̃ noui teſtamenti qui vxores habuerunt
Scd̃o quia tales pñt habere omnes vir/
tutes. Si enĩ daretᷣ inſtantia maxime eſſet
de ipa incõtinentia. Hanc aũt habere pñt
ipſi ↄiugati vt expreſſe determinat augꝰ in
li. de bono ↄiugali. Continẽtia etenĩ ſicut
ipſe ait nõ eſt virtus corpis ſed animi. Nã
virtutes aliqñ latent in habitu. aliqñ ma/
nifeſtantᷣ in ope. omnẽ aũt actũ vel habitũ
animi quẽ habent non ↄiugati/ pñt ⁊ ipſi
cõiuges habere. Sicut enĩ exemplũ ẽ bea
ti Aug. vbi ſupra. Non impar eſt meritũ
eſſentiale fortitudinis vel patientie in Jo
hanne/ qui paſſus nõ eſt. ⁊ in petro q̃ paſ/
ſus eſt. Habuit enĩ Johẽs virtutes forti/
tudinis ⁊ patientie eque ꝑfectas/ ſicut ⁊ pe
trus. Sic ⁊ ↄſimiliter non eſt impar meri
tum eẽntiale caſtitatis vel ↄtinentie ĩ Jo/
hanne qui nuptias expertus nõ eſt. ⁊ abraaꝫ
qui filios genuit. Abraã etenĩ caſtitatẽ ce/
libatus Johis habuit in voto ⁊ habitu. et
caſtitatẽ nuptiaꝝ ĩ vſu. q̃ libẽter abſtinuiſ
ſet ab omĩ actu ↄiugali ſi dñs ꝑcepiſſet. ſi/
cut Johẽz legitᷣ a nuptijs reuocaſſe. Qui
quidẽ Johẽs ↄtinentiã oñdit in actu exte
riori. ¶ Ex quo ſequitᷣ ꝙ virginitas ſᷣm il
lud qđ addit vltra ↄtinentiã. ⁊ ſi ſit quideꝫ
decor virtutis. nõ tamen eſt virtus nec gra
dus virtutis/ alias ↄiugati nõ poſſent om
nes virtutes habere. imo qꝛ virtutes neceſ
ſario ↄnexe ſunt nullam oĩno virtutẽ habe
rent quibꝫ deeſſet virginitas. Scd̃o nulla
virtus tollitur niſi per peccatũ. virginitas
autẽ abſq̃ peccato perdi poteſt/ vt in actu
cõiugali. Tertio omnes virtutes et actus
earum pro loco ⁊ tempore ſunt in ꝑcepto.
virginitas autem nulli ſeruanda precipi/
tur. Quarto omnis virtus ꝑdita vel amiſ/
ſa per penitentiam poteſt reparari. ſola vir
ginitas perdita vel amiſſa nunꝗ̃ repara/
tur. Ex pmiſſis igitur apparet quomodo

conſilia euangelica faciunt ad perfectionē
vite ſpiritalis; faciunt enī vt dictum eſt ſi/
cut inſtrumenta promouentia vel expedi/
entia/ vel manuducentia ad illam/ aut ſic
remouentia prohibens. Quia enī concu/
piſcentia oculorum plurimū impedit ⁊ re/
tardat a perfectione habenda. Ideo ad tol
lendum iſtud/ dedit dominꝰ conſiliū pau
pertatis per quā tollunt̄ ⁊ abdicant̄ ea que
extra nos ſunt/ videlicet tp̄alia. Quia pro/
inde cōcupiſcentia carnis/ viam p̄pedit ad
perfectionē habendam. Ea ꝓpter adhibuit
dominꝰ conſiliū caſtitatis que tolleret illō
qō eſt iuxta nos videlicet vt eſt cōcupiſcen
tia carnis. Quia deniq; ſupbia vite maxi/
mo impedimēto eſt ad ipſam perfectionem.
Datū eſt idcirco conſiliū obedientie/ qua
noſmetipſos abnegemus/ ponentes ꝓpriā
voluntatē in arbitrio alterius. ¶ Concor
dat cum iſtis doctor ſolēnis in queſtioni/
bus de quolibet dicens. ꝙ conſilia euāge/
lica plus faciunt ad vitam ſpiritalem nega/
tiue/ remouendo prohibentia/ q̄ poſitiue
¶ Hoc idem ponit doctor ſanctus in plu
ribus locis/ dicens ꝙ conſilia ordinantur
ad vitam ſpiritalem/ ſicut ad vitam corꝑis
tuendā ordinat̄ medicina ꝓſeruatiua/ que
non intrat eſſentialē ꝯſtitutionē viuentis
et ſine ea poteſt haberi ꝑfecta ⁊ integra ſa/
nitas. Cetera aūt p̄cepta alia a caritate fa/
ciunt ad vitā ſpiritalē/ ſicut cibus vel ali/
mentū ad vitam corporis. ſine autē cibo vel
alimento non eſt vita. imo ⁊ alimentū per
actionē caloris naturalis cōuertit̄ in alitū
vel cibatū. Sic ergo apparet ꝙ quātūcun
q; remoueant̄ impedimēta ꝑfectionis per
inſtrumenta conſiliorum. vel quantūcūq; ꝑ/
fecta inſtrumenta habeant̄ ad perfectionē
habendā. nunq̄ tamē dicendus eſt homo
perfectus niſi habeat illa que veniunt ⁊ cō
currunt ad eſſentialē conſtitutionē ⁊ perfe
ctionem vite ſpiritalis/ que ſunt obſeruan
tia preceptorum diuinorum ⁊ exercitiū virtutū
de quibꝫ omnibꝫ dantur p̄cepta ⁊ de perfe/
ctione earū. Itaq; et ſi conſilia euangelica
plurimū expediant ⁊ valeant ad perfectio/
nem vite ſpiritalis cōquirēdam. nō tamen
neceſſario requiruntur ad eam/ quoniā in
omni ſtatu ſexu. ordine. gradu perfecti vi/
S ri inuēti ſunt. ¶ Ex quibus colligi poteſt
breuis ⁊ neceſſaria dr̄a preceptorū et con/
ſiliorum quo ad materiam vel obiectum
ſuper quo feruntur. quoniā conſilia ꝓprie
et maxime reſpiciūt materiā inſtrumenta/
lem/ diſponentē ad facilius ⁊ breuius adq̄
rendā eſſentialē vite xp̄iane ꝑfectionē. Et
ideo ſunt ꝑfectio ſm quid ⁊ accidentaliter.
Precepta vero diuina magis de directo et
immediate/ reſpiciūt illa que eſſentialiter
ꝑtinēt ad vitā xp̄ianā ⁊ ſpiritale/ ſicut ſunt
virtutes ⁊ actus earū. ¶ Ex iſtis infero ꝙ
obligatio preceptorum maior eſt ⁊ efficacior
q̄ obligatio votorum. Probat̄ iſtud primo
comꝑando votū ⁊ p̄ceptū ad materiā circa
quā cadunt. Scd̄o/ comꝑando ad modū
et vim obligandi. Et tertio/ comꝑando ad
illa a quibꝫ trahunt ratione ſue obligatio/
nis. ¶ Ex prima radice arguit̄/ quoniam
precepta diuina ſunt ⁊ dant̄ de illis que ꝑ
ſe bona ſunt. vtpote de actibꝫ virtutum/ de
dilectione dei ⁊ proximi/ quibꝫ homo ſim/
pliciter bonus dicit̄ in vita ſpiritali ⁊ xp̄ia
na/ ⁊ in quibꝫ ſtat ⁊ eſſentialiter conſiſtit vi
ta ſpiritalis ⁊ ꝑfectio ipſius. Vota autem
non ſunt de operibꝫ preceptorum/ ſed magis
de inſtrumentis ad vitam xp̄ianā vt ī pau
pertate. abſtinentia. vigilijs ⁊ hmōi/ q̄ non
ſunt per ſe bona virtutū ſed magis diſpoſi
tio ad virtutes. ¶ Ex ſecūda radice argui
tur idem. Quoniā naturalis obligatio vel
vinculū imutabile ⁊ indiſſolubile/ maius
eſt q̄ voluntariū ⁊ diſpenſabile. Ad prece
pta autem obligatur homo naturaliter et
indiſpēſabiliter. ¶ Ex tertio medio proba
tur corollariū. quoniā precepta trahunt et
ſortiūtur vim a deo dictante/ ⁊ naturaliter
inſerēte in tabulis cordis. Vota aūt ſuam
immediatā obligationē accipiūt a volun/
tate hoīs vouentis. qui quātū vult ſe ligat
et obligat. ⁊ pro libitu votū ſuū qualificat
¶ Item p̄cepta ſunt de neceſſarijs ad ſalutem
non ſic aūt vota. Magis autē obligamur
ad illa que ſunt de neceſſitate ſalutis. q̄ ad
ea que ſic nō neceſſario requirunt̄. Proin
de vota nō hn̄t vim obligandi/ niſi ab ipſis
preceptis. Unde tenet̄ quis vota ſua im/
plere virtute precepti illius iuris natural/
quo iubet̄ promiſſa reddere. igit̄. ¶ Ulte/
rius infero ꝙ conſilia ⁊ obſeruātia cōſilio
rum ordinat̄ finaliter ad p̄cepta ⁊ manda/
ta. hoc eſt ad ꝑfectā obſeruātiā p̄ceptorū ⁊
mandatorū. Sequit̄ ex dictis q̄m ꝑfectio
ſm quid ⁊ accidentalis/ ordinatur ad per/
fectionē ſimpliciter. conſilia aūt ⁊ vota ꝑti
nent ad perfectionem ſm quid. ⁊ precepta
ad ꝑfectionē ſimpliciter vt dictū eſt. Etiam

quia inſtrumētū eſt ꝓpter principale agēs
vota aūt ⁊ conſilia ſunt de materia inſtru⸗
mentali. ¶ Ex quo poteſt ſumi ratio/ad pre⸗
cedens corollariū. quoniā ad vota ⁊ conſi
lia obligatᷓ homo finaliter ꝓpter ipa prece⸗
pta. igitur pcepta magis obigant/per regu
lam areſto. primo poſterioꝝ. Propter qđ
vnūqđqꝫ tale ⁊ illud magis. ¶ Ex quo ap
paret ꝙ dum conſilia dicuntur eſſe de me
liori bono nō fit comparatio eoꝝ ad pcepta
ſed ad ſua cōtraria. Verbi grā cum paup⸗
tas dicitᷓ melius bonū/non cōparatᷓ paup
tas ad opus precepti/ſed ad diuitias. ſic ꝙ
paupertas melior eſt ad perfectionem ad⸗
quirendā vite ſpiritalis. qꝫ poſſeſſio opuꝫ
et diuitiarū. Vel pro tanto dicuntur conſi
lia de meliori bono. quia ordinantᷓ ad me⸗
liorem ⁊ pfectiorē obſeruantiā pceptorum
qꝫ ſit cōmunis obſeruantia eorū qui non
accipiunt inſtrumenta conſilioꝝ ⁊ votoꝝ.
·L· ¶ Sequitur vltra. Et ſi plus mereatᷓ qs
per opus aliqđ factuꝫ ex voto/qꝫ per illud
idem ſine voto/votū tamen non mutat ge
nus aut ſubſtātiā opis. Prima ps arguitᷓ.
qm̄ per votū homo dat plus deo. ſcꝫ opus
ipm̄ ⁊ potentiā. dum facit ſe non poſſe qn
faciat/quod prius poterat non facere. Si
ue iuxta cōmunē metaphorā/ vouens dat
fructum ⁊ arborem. Alius aūt qui non vo
uit/ſolum dat actum. vel fructum ſine po⸗
tentia vel arbore. Maius aūt eſt dare actū
et potentiaꝫ/fructum ⁊ arborem. qꝫ ſolum
fructū vel ſolā arborē vel actū. Item quia
per votū magis firmatᷓ hō in bono. ¶ Se
cūda ps arguitᷓ. qm̄ votū non addit niſi ra
tionem voluntarie obligationis. iſtud au⸗
tem nō mutat genus vel ſubſtantiā opis.
¶ Ex quo vlterius hoc patꝫ/ꝙ multa opa
ſine voto/pfectiora ſunt ⁊ meliora. qꝫ aliq
alia ex voto. Probatᷓ quoniā diligere deū
ex toto corde/ melius eſt/ qꝫ aliqua tepida
caſtitas. et opus martyrij ſine voto/ longe
melius eſt qꝫ paupertas vel ieiuniū ex vo⸗
to. ¶ Ex predictis infero/ ꝙ papa in om⸗
ni voto religionis diſpenſare poteſt. Hoc
patet quoniā in omni emiſſione voti ſub⸗
intelligi debet volūtas principis vel ſum⸗
mi pontificis. Item ſi nō poteſt diſpenſa⸗
re papa in omni voto/ vel hoc eſſet qꝛ vo⸗
tum. ⁊ ſic de iure diuino ⁊ naturali redden
dum eſt/vel quia ſolēniſatū. Non primuꝫ
alˀs in nullo voto papa poſſet diſpenſare.
qđ eſt abſurdum. Et patet ꝯñia quoniaꝫ
redditio vnius voti nō plus eſt de iure di⸗
uino qꝫ redditio alteriꝰ. Nec ſcōm dici pōt
quia ſolēniſatio voti eſt de inſtitutione ec⸗
cleſie/⁊ ita de iure humano. ſupra quod eſt
papa: ⁊ ita patet ꝙ papa pōt facere de mo⸗
nacho non monachū/quoniā ſicut arguit
de palude. eſſe monachū non eſt niſi eē ob
ligatum ad obſeruantiā trium principali
um votorū. Huiuſmodi autē obligationē
vel vinculū ſoluere poteſt papa/ ſicut ⁊ le⸗
gitur feciſſe de rege vno arragonuꝫ/ quem
exire coegit de clauſtro ad prolem procreā
dam ⁊ vxorem ducendā. ¶ Ex pmiſſis oī⸗
bus ſequitᷓ ꝙ multi ſunt perfecti ⁊ fuerunt
in vita ſpiritali. qui nō ſunt in ſtatu perfe⸗
ctionis. Patet de multis coniugatis. qui
ſunt ⁊ fuerunt pfecti in vita xpiana. nec ta
men habent ſtatū pfectionis qm̄ ſtatus cō
iugalis nō dicitᷓ ſtatus pfectionis. Conſi⸗
militer multi (vt pch dolor ⁊ clare nimium
videre eſt) ſunt in ſtatu pfectionis plātio⸗
nis vel religionis/omnium impfectiſſimi
diſſoluti in vita et moribꝫ. vt inde dixerit
gregꝰ in paſtorali. Pleruꝙꝫ ordineꝫ pſona
rum pmutauit qualitas moꝝ. ¶ Unde p ·V·
declaratione ampliori deſcribitᷓ ſtatus pfe
ctionis/ꝙ eſt modus viuēdi in quo quis
obligatᷓ ad pfectionē adqrendā vel exercē⸗
dam/ſiue obligetᷓ per votū aut plationem
vel dignitatē. Dixi adqrendā ꝓpter ſtatuꝫ
religioſoꝝ. Exercendā ꝓpter ſtatū platorū
epoꝝ ⁊ curatoꝝ. ¶ Infero vltra ꝙ ſtatꝰ p⸗
fectionis exercēde generaliter pfectior ē ſta
tu illo q ordinatᷓ ad pfectionē adqrendā B
de ſe notum eſt. qm̄ exercere opera pfectio⸗
nis/dignꝰ eſt ⁊ pfectius. qꝫ ad illa niti/ten
dere/⁊ feſtinare. Simul ⁊ ſtatus ille perfe
ctior eſt qui obligat aſſumentē illū ad ope
ra pfectiora exercēda vel adqrenda. qꝫ ille
qui ad minus perfecta obligat aut exercen
da aut conqrenda. ¶ Ulterius ſequitᷓ ꝙ ſta
tus perfectiſſimus in eccleſia militante eſt
ſtatus epiſcopoꝝ. Patet quia obligat ad
opera hierarchica perfectiſſima exercenda
que ſunt purgare illuminare et perficere.
Purgare arguendo/corripiendo/ increpā
do Argue/increpa/obſecra/monet apoſto
lus thimotheū quē epm ordinauerat. Il⸗
luminare autē inſtruendo. docēdo. monē⸗
do. Oportet ſcribit apoſtolus epm ample
ctentem eſſe eū qui ſcḿ ſanam doctrinam
eſt fidelem ſermonem/ vt ſit potens exhor
tari in doctrina ſana. Et contradicentes

arguere. Quãobrẽ ⁊ in ordinatione epi pe
titur ab eo. Scis nouũ ⁊ vetus teſtamẽtũ
et reſpõdet. ſcio. Perficere denique hoſtias
pces/orões/ſacra que ſunt vaſa ſanctifi/
cationis ⁊ grẽ offerẽdo. Omnis eni ponti
fex vt inſtruit hebreos apl's/ex hoibus aſ/
ſumptus pro hoib⁹ conſtituit in his q̃ ſũt
ad deũ. vt offerat dona ⁊ ſacrificia pro pec/
catis. Item q2 platus debet aiam ſuaȝ po/
nere pro ſubditis. qḋ eſt opus pfectionis
maxime. Debet regentib⁹ ſubſidia miſtra/
re tpaliũ bonoꝝ. Si eni inquit greg⁹/nõ
dat ſubſtantiã ſuã. qñ daturus eſt aiam ſu
am? Item ſm aplm ⁊ diuinũ dionyſiũ epi
ſunt coopatores dei. Pontificuȝ ordo ait
dionyſius primus ⁊ ſublimiſſim⁹. Et hu/
go in ↄmento. Epi ſunt ſublimes ⁊ ſupio/
res ac ipi diuinitati magis appropinquã/
tes. ¶ Sequit vlterius ꝙ ſtatus platõis
nõ ideo dicit perfectiſſimus. q2 ↄuenienti
or ⁊ aptior eſt ad pfectionẽ adquirẽdã. ſed
quia hominẽ iam pfectuȝ requirit. Patet/
quia ſtatus eſt pfectionis in alios exercen
de nõ adquirende. quare hominẽ pfectiſſi
mũ exigit ⁊ requirit. ¶ Quocirca accipia/
mus drãm inter ſtatum pfectionis adqui
rende/⁊ ſtatũ pfectionis exercẽde. que qui
dem drã a fine ſumenda eſt. Status nem
pe pfectionis exercẽde intendit bonũ ſuũ
in alios effundere ⁊ multiplicare. Status
vero pfectionis adquirẽde bonũ illud qḋ
iam alius diffundit/intendit/nitit / ⁊ feſti
nat in ſe adq̇rere. Primus ex abundantia
in alios redundat. ſcḋus in ſe ſtat. Scḋm
eni areſto. v. eth. Virtus tunc perfecta eſt/
quãdo habẽs eam põt ad alterũ vti ⁊ mo/
do ad ſeipm. Multi enim in ꝓpriis virtute
vti poſſunt. qui ad alterũ nequeũt. Vltra
ſequit etſi ſtatus plationis ſit ſtatus perfe
ctionis exercende. nõ ſic tamẽ exercẽde/qñ
etiã et ſit adquirẽde. Patet quia plati non
ſunt in ſummo pfectionis/ ſed in dies pro
ficiunt in gratiis ⁊ virtutib⁹. Non ꝙ iam
acceperim/dicit apl'us/ aut perfectus ſim/
hoc eſt ſic quin ampli⁹ perfici poſſim. Se
quor autem ſi quo modo comprehendaȝ.
¶ Quare autẽ plus dicatur pfectionis ex
ercende q̃ adquirẽde. ideo eſt quia princi/
paliter datur ⁊ inſtituit ex officio ⁊ ordine
vt bonũ quod in eo eſt extendat/deriuet in
alios ⁊ effundat. ⁊ quaſi ſe neglecto/aliis ñ
ſibi viuat. qui nec ſic perfectus eſt quin vl
terius perfici queat. ſed quia maxima ex p/
te iam pfectõnis eſt. ſicut perfectus doctor
et clericus/ dicitur quia excellenter ꝓfecit
in doctrina q̃uis omni die proficiat in ea.
¶ Ex iſtis infero quia ſtatus curatorũ in
ordine proximus eſt ſtatui epoꝝ. Patet
quia eadem opera hierarchica eis incum/
bunt que et epis. Etſi non in tam excellen
ti gradu. Debent eni ſubditos purgare ar
guendo/increpando. illuminare docendo
et predicãdo. Perficere ſacramenta mini/
ſtrando. Tenent ⁊ in caſu ſicut epi aias p
ouib⁹ ponere. Vnde ⁊ in miſſione ſeptua/
ginta duorum diſcipulorũ/quibus curati
ſuccedunt ſm theologos ⁊ iuriſtas. quaſi
eadem opera mandauit eis xp̃s/que ⁊ apo
ſtolis/luce decimo. ¶ Sequitur ſtatim ex
hoc/ꝙ ſtatus curatorũ perfectior eſt ſtatu
religioſorũ. Patet quia proximior eſt ſum
mo ſtatui epiſcoporũ/ ergo ⁊c̃. Qḋ autem
eſt ꝓpinquius ſummo eſt pfectius. Secun
do quia ſtatus curatorũ eſt ſtatus pfectio/
nis exercende. Religionis vero ſtatus ma
gis eſt adquirende. ſm pdicta autẽ ſtatus
perfectionis exercende perfectior eſt ſtatu
perfectionis adquirende. ¶ Qḋ ſtatus re
ligioſorum ſit perfectionis adquirẽde hoc
expreſſe ponit ſanctus doctor ſcḋa ſcḋe. q.
clxxxvi. ar. primo in ſolutione. iii. ⁊ iiii. ra/
tionum et ar. ii. in corpore queſtionis. Et
libello ſuo de pfectõe vite ſpiritalis. Sta/
tus inq̇t religionis ad perfectionẽ perti
nere dicitur pro quãto eſt via tendendi ad
perfectionẽ per quedã exercitia regularis
obſeruantie. Vnde et. ii. ii. in plurib⁹ locis
queſtionis eiuſdẽ. Religioſus inq̇t nõ pfi
tetur ſe eſſe pfectũ/ſed magis adhibere cu/
ram/operã/⁊ ſtudiũ ad adquirendã perfe/
ctionem/per regulares obſeruãtias ſue re/
ligionis/quã aſſumit. ſicut inſtrumẽta ad
perfectionẽ. Et ita ſicut ipſe dicit/dicit ſta/
tus pfectionis ſolũ ex intentione finis per
fectionis adquirẽde. Qui aũt opatur ad fi
nem. nõdum aſſecutus eſt finem. Alioq̇n
religioſus ꝓfeſſus vnius diei/ qui veriſſi/
me ⁊ ꝓprie eſt religioſus/eſſet iam pfectus.
et pueri. xiiii. annoꝝ ꝓfeſſi/dicerent iam p
fecti. qḋ quis diceret? Vnde ⁊ in religioni
bus licite ⁊ bene recipiuntur pueri adole/
ſcentes/homines indocti/⁊ impfectiſſimi
vt ſcȝ pficiant in religione/ tales aũt nun/
q̃ deberent admitti ad curam regendam.
Sic igit ſtatus curatoꝝ requirit hoieȝ pfe
ctiorem q̃ ſtat⁹ religionis. Ea ꝓpt dicebat

aug⁹.et habet.xxi.q.i.c. Probatiores non
niſi ⁊ meliores in clericos hoc eſt curatos
recipim⁹. Non dicit in monachos vel reli/
gioſos ad quem ſtatū q̄ eſt ſtatus ꝑfectio/
nis adquirēde.oīnes recipi pñt. Preterea
ſm diuinū dionyſiū ſtatus platoꝝ prefert
ſtatui religioſoꝝ.q̄ eſt adductiu⁹ et ali⁹ in
ſe ſtatus. Ipſoꝝ aūt curatoꝝ eſt etiā alios
ad deū adducere/exhortādo/inſtruendo et
monēdo/quo ſic ad deū redeāt. Vñ.vi.ca.
celeſtis hierarchie ait ipſe dionyſius. Con/
ſūmand⁹ monachus/retro ſacerdotem ſtat
nō ſupra caput hñs tradita eloq̄a. Sequi
tur in textu. Nō aūt neq̄ ſupra caput tra/
dita eloquia hřē dicit/ et aſtare ſacerdoti/
declarat monachicū ordinē nō eſſe alijs ꝑ/
latū. ſed in ipa ſtantē ſingulari ⁊ ſacra ſta/
tione. Unde ⁊ ab initio inſtitutionis reli/
gioſoꝝ/vt ex legendis pr̄m claret et appa/
ret.religioſi erant ſubditi parochialib⁹ cu/
ratis a quib⁹ ⁊ recipiebāt eccleſiaſtica ſacra
menta. Poſtmodū vero vt vagandi tolle/
retur occaſio.abbates eoꝝ inſtituti ſūt cu/
rati eoꝝ. Item arguit ad corollarium/
quoniā curati ordinati ſunt ad bonū ꝯmu
ne/ religioſi vero vacant bono priuato/ et
ſingulari/⁊ ſacre ſtationi/bonū vero ꝯmu
ne diuinius eſt ⁊ melius bono priuato.

Infero vltra ꝙ ſtatus curatorū ſicut et
epoꝝ/eſt de primaria ⁊ ordinaria xp̄i inſti
tutione. Patet q̄ ipſi diſcipuli quib⁹ ſuc/
cedunt curati ſm gloſas ⁊ canones/fuerūt
ordinarij hierarchie/⁊ imediate a xp̄o miſ/
ſi.⁊ poteſtatē hierarchiſandi acceperūt/nō
a petro ſed a xp̄o. Sequit vltra ꝙ cura
ti parochiales/ nō ſe habent ad ep̄os ſicut
baliui vel ꝓpoſiti ad regem vel principem
Patet quoniā ipſi curati habēt ordinariā
iuriſdictionē ſiue poteſtatē exercendi ea q̄
iuris ſunt in ſubditos/ ſicut ⁊ diſcipuli q̄/
bus ſuccedūt. Prepoſiti aūt ⁊ baliui non
habent niſi ſubdelegatā iuriſdictionē non
ordinariā. Secūdo ſi curati nō haberent
ordinariā iuriſdictionē plusq̄ prepoſiti
vel baliui regum ⁊ principū/tunc epi poſ/
ſent pro libitu ⁊ mere gratis/ eos depone/
re abſq̄ culpa/ſicut principes de ſuis pre/
poſitis ⁊ baliuis facere poſſunt. Cōſequēs
autem falſum eſt.quia ſm canones/eccleſi
am quā quis iuſte adeptus eſt. non niſi ꝑ
graui culpa corā epiſcopo canonica ſeue/
ritate amittere debet. Item quia curati de
iure diuino ⁊ ꝯmuni poſſunt opera hierar
chica exercere/arguere/docere/predicare/ꝑ
ficere/ſacramēta miniſtrare. ſequit ꝙ ſtat⁹
curatoꝝ nō eſt facticius/vel aduēticius vł
volūtarius. Patet ex q̄ ſm ꝑdicta eſt de pri
maria xp̄i inſtitutione/⁊ ordinari⁹ ſtatus.
Ulterius ſequit/ꝙ ſicut papa nō poſſet
ſtatū epoꝝ ab eccleſia tollere/ ſic nec ſtatū
curatoꝝ. Patet quia in ſuis anteceſſorib⁹
immediate a xp̄o miſſi ſunt. ſicut et epi in
apl̄oꝝ miſſione. Ultimo infero ſicut ſū
mus potifex nō poſſet ſtatū curatoꝝ abole
re vel tollere.ſic nec a parochianis omniū
curatoꝝ omnē debitā ſubiectionē tollere
vel ſuſpendere.ita vt in nullo eis ſubijcerē
tur. Probat quoniā ſm dicta/curati a xp̄o
in ſuis ſucceſſorib⁹ acceperūt auctoritatē ⁊
poteſtatē actiuā.imo mādatū ⁊ ꝓceptū hie
rarchiſandi ſubditos ſuos.ergo xp̄s eodē
actu vel mādato inſtituit/ordinauit/⁊ pre
cepit/ꝙ ipi ſubditi a curatis hierarchiſarē
tur ⁊ ad eos venirēt. Fruſtra etenī daretur
actiua poteſtas hierarchiſandi niſi ⁊ paſſi
ua. Unde ſicut arguūt doctores theologi.
Chriſtus dando apl̄is poteſtatē abſoluē/
di Quoꝝ remiſeritis peccata ⁊c. illo eodē
actu ⁊ mādato obligabat hoīes ad ꝯfeſſio
nē peccatoꝝ/quoniā ſine ꝯfeſſione nunq̄
abſolueret. ⁊ fruſtra dediſſet autoritatē ab
ſoluendi.niſi in ſubditis correſpondenter
inſtituiſſet obligationē ꝓceptiuā ad ſe ſub
mittendum eis ꝑ beneficio abſolutionis.
Ita in ꝓpoſito imaginādū eſt. Item quia
ipſi curati iure naturali ⁊ diuino obligan
tur curā ⁊ ſolicitudinē gerere/ ac rationem
diſtrictam reddere de oīb⁹ ſibi cōmiſſis.
igitur ipi etiam parochiani eis obligātur
et ſubijciūtur/tenet conſequētia/quia obli
gatio debet eſſe mutua/nec claudicare de/
bet. Itaq̄ neceſſariū eſt/ſi rex vel princeps
teneatur ſubditos tueri/regere/protegere/
et defendere/ꝙ correſpondēter ſubditi eis
debeant ſubiectionē/tributū/ ⁊ vectigal/⁊
econtra ſi plebs vel populus debet pricipi
reuerentiā ⁊ tributa Rex etiam debet eis ꝓ
tectionem ⁊ defenſionē. Nam ⁊ ipſe ſum/
mus pontifex propter magnitudinē obli/
gationis vocat ſe ſeruū ſeruoꝝ. Sic etiā
oportet ꝙ omnes ei maxime obligentur.
Sic igitur inter curatos et parochianos
eſt mutua naturalis et diuina obligatio/
quā generaliter papa non poteſt ab omni
bus tollere.

Finit.